

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Morgan Löwenthal

Skatteplanering för småföretagare

Examensarbete
20 poäng

Lars Pelin

Skatterätt

Vårterminen 2003

Innehåll

FÖRKORTNINGAR	5
1 INLEDNING	1
1.1 Ämnet	1
1.2 Syfte	2
1.3 Frågeställning	2
1.4 Metod	2
1.5 Avgränsningar	2
1.6 Disposition	3
2 SVENSKA SKATTESYSTEMET	4
2.1 Sammanfattning	4
2.2 Skattefria förmåner	5
2.3 Borttagandet av stopplagstiftingen	7
2.3.1 Införsäljning av verksamhetsfrämmande egendom	7
2.3.2 Uthyrning av lokal till bolaget	9
2.3.3 Försäljning av privatbostad till bolaget	10
2.4 Intern aktieöverlåtelse	11
2.4.1 Genomförande	11
2.4.2 Försäljningspriset	12
2.4.3 Överlåtelserevers	12
2.4.4 Skattekonsekvenser för det nya bolaget	13
2.4.5 Skattekonsekvenser för säljaren	13
2.4.6 Analys intern aktieöverlåtelse	14
2.5 Skalbolagsaffärer	15
2.5.1 Genomförande	15
2.5.2 Skattekonsekvenser för köparen av skalbolaget	16
2.5.3 Skattekonsekvenser för säljaren av skalbolaget	16
2.5.4 Analys skalbolag	17
2.6 Likvidation	17
2.6.1 Genomförande	17
2.6.2 Effekter	18
2.7 Utomståenderegeln	19
2.7.1 Regelns tillämpning	19
2.7.2 Utomstående	20

3	MÖJLIGHETER UTANFÖR DET SVENSKA SKATTESYSTEMET	21
3.1	Sammanfattning	21
3.2	Utländska holdingbolag	22
3.2.1	Danska holdingbolag	23
3.2.2	De danska reglerna för mottagen utdelning	23
3.2.3	Kapitalvinster	24
3.2.4	Begreppen ”finansiell verksamhet” och ”låg beskattning” enligt dansk rätt	24
3.2.5	Kupongskatt	25
3.2.6	Internationell utblick	25
3.2.6.1	Skatt vid kapitaltillskott	25
3.2.6.2	Regler för kapitalvinster	25
3.2.6.3	Beskattning av mottagen utdelning	26
3.2.6.4	Kupongskatt	26
3.2.6.5	Räntekorrigeringsregler och CFC-lagstiftningar	26
3.2.7	EG-domstolens mål C-436/00 öppnar för möjligheter	27
3.2.8	Analys holdingbolag	28
3.3	Royaltymodellen	29
3.4	Offshorestater och skatteparadis	31
3.4.1	Definition och upplägg	31
3.4.2	Den svenska CFC-lagstiftningen	31
3.5	Truster	32
3.5.1	Civilrättslig bakgrund	32
3.5.2	Skattekonsekvenser i Sverige vid användandet av en trust	33
3.5.2.1	Stiftaren	33
3.5.2.2	Skatt på avkastning och förmögenhet då stifteren anses vara ägare till trustegendomen	35
3.5.2.3	Förmånstagarna	35
3.5.2.4	Trusteen	37
3.5.3	Truster och CFC-lagstiftningen	37
3.6	Skatteplanering via kapitalförsäkringar	38
3.6.1	Skattemässig behandlig av kapitalförsäkringar	38
3.6.2	Gränsdragning mellan vanligt sparande och kapitalförsäkring	39
3.6.3	Ägandeförhållande efter överlåtelse till kapitalförsäkring	40
3.7	Kombinationsstrukturer	42
3.7.1	Svensk fysisk person – danskt holdingbolag – svenskt bolag	42
3.7.2	Trust – offshorebolag – holdingbolag – svenskt bolag	44
3.8	Hur tillgodogörs du pengarna privat?	44
3.8.1	Sext månadersregeln	44
3.8.2	Utflyttning – begränsat skatteskyldig	45
3.8.3	Lån	47
3.8.4	Obegränsat skatteskyldig	48
4	AVSLUTNING	49
	KÄLLFÖRTECKNING	50
	Litteratur	50

Artiklar	50
Förförbeten	51
Övrigt Tryck	51
RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	52
Regeringsrättens Årsbok	52
Övrig praxis	52

Förkortningar

AaBL	Aktieavancebeskattningsloven
AB	Aktiebolag
ABL	Aktiebolagslagen
BRÅ	Brottsförebyggande rådet
CFC	Controlled foreign company
KL	Kommunalskattelagen
KM	Kammarrätten
NJA	Nytt juridiskt arkiv
Prop	Proposition
RSV	Riksskatteverket
RÅ	Regeringsrättens årsbok
SAL	Lag om sociala avgifter
SFL	Lag om statlig förmögenhetsskatt

1 Inledning

1.1 Ämnet

Beskattning kan sägas ha flera olika syften. Det huvudsakliga syftet med beskattning är att finansiera den offentliga sektorn genom att föra över medel från den privata sektorn. I många länder kan skatterna dessutom sägas ha ett fördelningspolitiskt syfte. Skatterna används då för att ta pengar från dem med större förmögenhet respektive inkomst för att ge till dem som har liten förmögenhet respektive inkomst. Exempel på det sistnämnda är progressiviteten i tjänstebeskattningen, förmögenhetsskatten och skatt på arv och gåva. Skatterna kan dessutom fungera som ett politiskt instrument för att styra konsumtionen och därmed jämna ut konjunktursvängningar och skapa en stabil tillväxt.

Två olika principer kan sägas styra beskattningen. Dessa kallas intresseprincipen och skatteförmågeprincipen och båda har sitt ursprung i det antika Grekland.¹ Intresseprincipen innebär i korthet att individen får betala så stor del av de offentliga utgifterna som motsvarar dennes nytta av de offentliga angelägenheterna. Principen återfinns i vårt skattesystem endast i vägs-katten, där bilägarna genom vägs-katt står kostnaden för vägarna. Skatteförmågeprincipen innebär att alla, oavsett nyttjande betalar skatt till det allmänna i proportion till sin konsumtionsförmåga. Det svenska skattesystemet bygger till största del på denna princip.

Vad innebär det svenska skattesystemet då för den enskilda individen? Skattebelastningen för en person som driver sin verksamhet i ett aktiebolag ser ut enligt följande. Av 1000 intjänade kr försvinner först 200 kr i form av mervärdesskatt. Därefter belastas de kvarvarande 800 kr med bolagsskatt om 28 %. Kvar i bolaget blir 576 kr. Om dessa används till utdelning träffas du av den så kallade dubbelbeskattningen. Bortsett från ett mindre kapitalbeskattat belopp får du ta upp utdelningen som inkomst av tjänst och träffas, beroende på hur mycket du tagit ut i lön under året, av progressiviteten i tjänstebeskattningen. I bästa fall skattar du 30 % och behåller då cirka 400 kr av den intjänade tusenlappen. Om lön och utdelning överstiger gränsbeloppet för statlig inkomstskatt får du istället kvar cirka 250 kr. Väljer du att tillgodogöra dig pengarna som lön blir nettosumman något lägre. Nettosumman måste i vissa fall användas för att betala ytterliggare skatter. Några exempel är fastighetsskatt, arvsskatt och olika punktskatter som du indirekt drabbas av.

I takt med att den politiska majoriteten för in fler och fler uppgifter i den offentliga sektorn växer kostnaderna. Därmed höjs skatterna som i sin tur

¹ Lodin, inkomstskatt, sid. 24

minskar de skattebelastades konsumtionsförmåga. Detta tillsammans med ett ökande missbruk av allmänna medel gör att det inte är svårt att förstå varför tveksamheten inför systemet ökar hos de skattebelastade.

Någon har invänt att skatteplanering är omoraliskt. Skulle så vara fallet berör det mig inte särskilt. Det går att fråga sig om det är skattesystemet eller skatteplaneringen som är omoralisk. Om moralen leder till att staten tvångsvis tar mellan 60-75 % av det en företagare tjänar kan jag klart säga att min uppfattning om rättvisa avviker från den uppfattning om moral som hävdats. Uppsatsen vänder sig till dig som vill utnyttja de möjligheter till skatteplanering som finns inom ämnet skatterätt.

1.2 Syfte

Syftet med uppsatsen är att utifrån ett svenskt fåmansföretagarperspektiv belysa och utreda de möjligheter som finns till skatteplanering utan att göra sig skyldig till lagöverträdelser. Syftet är vidare att presentera olika modeller för läsaren som kan vara mer eller mindre fördelaktiga beroende på vilken situation företagaren befinner sig i.

1.3 Frågeställning

Frågeställningen hur du till så låg beskattning som möjligt tillgodogör dig värdet av ditt företags vinster är av praktisk karaktär och ligger till grund för de modeller som uppsatsen behandlar. Frågan är den andra av två viktiga frågor för en svensk företagare. Den första och mest väsentliga är självklart hur vinsterna ska genereras inom bolaget. Den andra frågan som ska behandlas i denna uppsats är hur du behåller en större del av dina vinster istället för att skatta bort dem.

1.4 Metod

Arbetet har gått ut på att studera skatterätten utifrån ett företagarperspektiv där jag undersökt på vilka sätt det går att nå önskad effekt utan att bryta mot lagstiftningen. För att genomföra detta har jag tagit utgångspunkt i den svenska lagtexten och undersökt hur olika upplägg står i förenlighet med lagen. Vid behov har relevant praxis undersökts och redovisats. Då det funnits ytterligare oklarheter eller då gällande rätt är oklar har information hämtats från doktrin.

1.5 Avgränsningar

Uppsatsen avgränsar sig till att omfatta de modeller och transaktioner som är relevanta utifrån den position en ägare till ett lönsamt svenskt fåmansbolag befinner sig i. Upplägg som stora internationella koncerner kan ha nytta av

har avsiktligt utelämnats. Uppsatsen gör inte anspråk på att vara heltäckande. Inom begränsningen ryms dock både svensk och internationell rätt.

1.6 Disposition

I uppsatsens första del tas upp de möjligheter till skatteplanering som finns inom den svenska skatterätten. Först behandlas olika skattefria förmåner och därefter behandlas öppningar som blivit följden av borttagandet av stopplagstiftningen. Den svenska delen avslutas med interna aktieöverlåtelser, skalbolagsregler och utomståenderegeln.

I den andra delen behandlas möjligheter till skatteplanering med hjälp av de rättsfigurer som internationell och utländsk rätt erbjuder. Inledningsvis behandlas utländska holdingbolag med en fördjupning i de danska reglerna. Därefter visas hur immateriella rättigheter såsom varumärken kan utnyttjas för att minska skatterna. Vidare skrivs om bolag i skatteparadis, problematiken med CFC-lagstiftningen. Ett försök till en lösning presenteras. Härfter behandlas den anglosaxiska rättsfiguren trust samt vilka fördelar som kan uppnås med hjälp av dess användande. Uppsatsen undersöker även om utländska kapitalförsäkringar kan vara ett bra alternativ för skatteplanering och vilka risker som kan finnas. Uppsatsen avslutas med olika upplägg för hur du privat kommer åt dina uppsamlade vinster och belyser vilka konsekvenser respektive alternativ ger.

2 Svenska skattesystemet

2.1 Sammanfattning

Här behandlas inledningsvis de viktigare förmåner som du inte behöver ta upp till beskattning då du tillgodogör dig någon av dem. Många gånger kan dessutom bolaget göra avdrag för kostnaden. Normalt ska även förmåner tas upp som inkomster. Skattefriheten kan sägas vara ett avsteg från ett heltäckande inkomstbegrepp. Bland de förmåner som behandlas kan du kan du säkert hitta många som du annars hade betalat med skattade medel. Det kan då vara skattemässigt fördelaktigt att istället låta bolaget stå kostnaden för förmånen. De förmåner som behandlas är friskvård, personaldatorer, tandvård, sjukvård, grupplivförsäkringar, pensionsförsäkringar och representation.

Vidare behandlas de öppningar som uppkom då den så kallade stopplagstiftningen togs bort, som bland annat rör försäljning till bolag av vad som tidigare kallades "näringsfrämmande egendom". Näringsfrämmande egendom var en kategori av egendom som inte ansågs behövas i verksamheten. Genom skattelagstiftning hindrade lagstiftaren transaktionerna. Numera går det att till bolaget sälja in privat egendom för ett pris som motsvarar marknadsvärdet. Detta tillsammans med att du kan göra kapitalvinster på privatägd egendom utan någon beskattning alls gör att reglerna kan användas på ett fördelaktigt sätt.

Härefter behandlas interna aktieöverlåtelse, skalbolagsaffärer och likvidationer. Om bolaget gör en vinst beskattas denna med 28 %. Om du själv äger bolaget och vill komma åt vinsterna är det alternativ som lagstiftaren erbjuder utdelning. Är du aktiv i bolaget träffas du av de särskilda utdelningsreglerna för fåmansföretagare. Utdelning som överstiger ett i sammanhanget litet lättnadsbelopp samt gränsbelopp får du skatta för i inkomstlaget tjänst. Utdelningen läggs på den lön du redan tagit ut och du träffas därför många gånger av progressiviteten i skatteskalen och får då betala upp till 57 % av utdelningen i skatt. Interna aktieöverlåtelse, skalbolagsaffärer och likvidationer är modeller för att omvandla utdelning till en kapitalvinst vilken ungefär till hälften blir tjänstebesattad.

En intern aktieöverlåtelse går ut på att du bildar ett bolag till vilket du säljer ditt gamla bolag. Principiellt får du ta upp hälften av vinsten i inkomstlaget kapital och andra hälften i inkomstlaget tjänst. På så sätt undgår du en del av den progressiva tjänstebesattningen.

En skalbolagsaffär innebär att du säljer allt inkråm till ett nybildat bolag som du äger. I detta bolag fortsätter du att driva din verksamhet för att sedan sälja det gamla bolaget som då innehåller obeskattade och beskattade vinster.

Effekten blir likt intern aktieöverlåtelse att du omvandlar tjänstebesattad utdelning till kapitalvinst, där ungefär hälften tas upp i inkomstslaget kapital. En likvidation innebär att du avvecklar ditt bolag och tillgångarna i bolaget återbetalas.

De särskilda utdelningsreglerna för fåmansbolag är inte tillämpliga om den skatteskyldige visar att ”utomstående i betydande omfattning” äger aktier i bolaget. I uppsatsen undersöker jag därför om det kan vara lönsamt att låta en utomstående äga en andel i bolaget och i vilka fall det kan bli aktuellt.

2.2 Skattefria förmåner

Ett alternativt sätt att ersätta en delägare i ett bolag är att ägaren erhåller förmåner istället för utdelning eller lön. När du som företagare tillgodogör dig en förmån från ett företag ska denna normalt tas upp till beskattning enligt svensk skattelagstiftning. Är du som ägare aktiv blir skattekonsekvensen att bolaget får betala sociala avgifter på förmånens värde och du blir tvungen att ta upp förmånen som inkomst av tjänst. Är du inte aktiv tvingas du istället att ta upp inkomsten i inkomstslaget kapital.² Mellan bolaget och en aktiv ägare existerar ett anställningsförhållande. Inkomstskattelagen innehåller bestämmelser om vissa förmåner vilka de anställda inte behöver ta upp till beskattning. De skattefria förmånerna kan visserligen sägas vara ett sätt för staten att styra enskilda individer, men om du ändå behöver sjukvård, tandvård eller vill träna på exempelvis ett gym kan dessa förmåner användas för att tillgodogöra dig ditt företags resurser utan att du tvingas betala skatt på förmånen. Bolaget får dessutom rätt till avdrag i många fall. De viktigare förmånerna behandlas nedan var för sig.

Skattefrihet gäller för bland annat **personalvård**. Med personalvård menas förfriskningar eller enklare motion som inte är direkt ersättning för utfört arbete. För att du inte skall behöva skatta för förmånen krävs vidare att den inte består av en hel måltid samt att erbjudandet riktar sig till hela personalen. Tillhandahåller bolaget möjligheter till enklare motion ska bolaget antingen tillhandahålla lokalen eller ha tecknat ett avtal med en idrottsanläggning. Som alternativ kan motionen vara av kollektiv natur eller i övrigt vara av ringa omfattning. Är du den enda anställda i ditt bolag uppkommer inga svårigheter att erbjuda hela personalen förmånen. För att du ska slippa ta upp förmånen som inkomst och därmed betala skatt ska motionen vara av enklare slag.³ Att köpa ett årskort på ett gym eller på någon annan idrottsanläggning går bra. I RÅ 2001 ref 44 fastställde Regeringsrätten att ett gymkort var att anse som enklare motion. År 1992 kostade gymkortet 2000 kr vilket regeringsrätten inte reflekterade över. Idag borde beloppet kunna uppgå till minst det dubbla, någon beloppsgräns finns inte utöver att förmånen ska vara av enklare slag. Motionsformen bör inte ha

² Se IL 11:1, 42:1 och 2:10 SAL. Jfr Tjernberg, Beskattning av fåmansföretag, sid. 105 se även prop 1999/2000 sid. 148

³ IL 11:11-12

några lyxbetonade inslag som exempelvis golf, ridning eller utförsåkning.⁴ Kostnaderna för förmånerna kan dras av i bolaget enligt de allmänna reglerna om avdrag.⁵

En annan bra förmån som är fri från beskattning är när bolaget tillhandahåller en **dator** till den anställda. En förutsättning för att inte behöva skatta för förmånen är att erbjudandet riktar sig till en väsentlig del av personalen. Även för denna förmån behandlas avdragsrätten enligt den allmänna bestämmelsen.

Om bolaget betalar dina egna eller dina anställdas **tandvård, sjukvård** eller i övrigt står kostnaderna för **hälsovård** behöver du eller övriga anställda ta upp förmånen som inkomst. Omfattningen av hälso- och sjukvård är den typ av vårdbehov som kräver insatser av medicinskt utbildad personal alternativt annan personal i samarbete med medicinskt utbildad personal. Ett exempel kan vara om du anlitar en sjukgymnast och får massage i förebyggande syfte eller anlitar en psykolog för exempelvis stresshantering. För skattefrihet krävs att vården inte är offentligt finansierad eller att den tillhandahålls utomlands.⁶ Kostnaden för bolaget är inte avdragsgill med undantag för vård utomlands under vissa förutsättningar eller då vården har ett förebyggande syfte.⁷

Vidare behöver du som företagare inte ta upp förmånen av en **grupplivförsäkring** som en inkomst. Förmånen bör inte väsentligen avvika från motsvarande förmåner för statligt anställda, då den del som är förmånligare enligt lagen skall tas upp till beskattning.⁸ Bolaget har rätt att dra av kostnaden för grupplivförsäkringen. Likt begränsningen av den inkomstnärliga skattefriheten begränsas även avdragsrätten genom att enbart gälla till den del försäkringen inte "utfaller på väsentligt förmånligare grunder än vad som gäller enligt grupplivförsäkring för statligt anställda."⁹

Den skattemässiga behandlingen av **pensionsförsäkringar** påminner om grupplivförsäkringar. Företaget har rätt att dra av kostnader för pensionsförsäkringar eller för olika avsättningar för tryggnad av pensionsutfästelser. Enligt huvudregeln så gäller dock att avdragsrätten är begränsad till ett belopp som motsvarar antingen 35 % av lönen eller max 10 prisbasbelopp.¹⁰ Huvudregeln kompletteras genom avsteg från begränsningen under vissa förutsättningar.¹¹ Bolagets ägare behöver inte ta upp värdet av premierna till pensionsförsäkringen som inkomst. Beloppet

⁴ Jfr Lundén, Avdrag, sid. 66

⁵ IL 16:1

⁶ IL 11:18

⁷ IL 16:22-24

⁸ IL 11:19

⁹ IL 16:25

¹⁰ Prisbasbeloppet är för 2003 fastställt till 38 600 kr

¹¹ IL 28:5- 12

som faller ut från försäkringen är dock skattepliktigt i inkomstslaget tjänst.¹² Även om inkomsten då beskattas har du skjutit på den i många år och kapitalet har hunnit växa utan att belastas med skatt under tiden.

I samband med **representation** behöver du som aktiv i ditt företag inte ta upp förmånen av den mat och dryck du konsumerar.¹³ Avdragsrätten för företaget är dock kraftigt reducerad. För att bolaget skall få avdrag för representation krävs att den har ett omedelbart samband med näringsverksamheten och att syftet med representationen är att upprätthålla eller inleda affärsförbindelser, avser personalvård eller jubileum. Utgifterna måste dessutom vara skäligen. När det gäller lunch eller middag är avdraget för bolaget maximerat till 90 kr + moms.¹⁴

I de fall skattefriheten av förmånerna inte görs villkorad av att anställda inte får byta dem mot kontant ersättning kan dessa användas som en del av den ersättning som utgår till övrig personal. Om en anställd i bolaget kan tänka sig att gå ner i bruttolön och istället ersättas med någon skattefri förmån från arbetsgivaren blir konsekvensen att den anställda tillgodogör sig hela värdet av bruttolönen. För bolaget innebär upplägget reducerade arbetsgivaravgifter.¹⁵ En nackdel för de anställda är dock att de sociala förmånerna minskar i takt med att bruttolönen sänks.

Då skattefriheten avseende de behandlade förmånerna uttryckligen framgår av lagtexten borde risken vara liten för att skattemyndigheten vid en granskning skulle anmärka på att de utnyttjas. Detta förutsätter att reglerna följs och att de gränser som stadgas för respektive förmån inte överskrids.

2.3 Borttagandet av stopplagstiftningen

Före den 1 januari år 2001 gällde särskilda stopppregler för fåmansföretag. Dessa regler hindrade olika transaktioner. Följande del av uppsatsen behandlar hur du som företagare kan dra nytta av den slopade stopplagstiftningen.

2.3.1 Införsäljning av verksamhetsfrämmande egendom

Tidigare fanns det en regel som hindrade dig från att köpa verksamhetsfrämmande egendom till ditt bolag.¹⁶ Slopandet av regeln tillsammans med reglerna om kapitalvinster på privat lösegendom öppnar för möjligheter. Om du säljer privatägd egendom till ditt bolag och gör en

¹² IL 11:1

¹³ IL 11:2

¹⁴ IL 16:2

¹⁵ SAL 2:12 p 1

¹⁶ Bestämmelsen fanns i den dåvarande KL p 14 st 3 av anvisningarna till 32 §

vinst gör du en så kallad kapitalvinst. Vid beräkningen av kapitalvinster får du göra avdrag för dina faktiska kostnader. Om du inte känner till dessa får du göra ett schablonmässigt avdrag på 25 % av försäljningspriset. Rör det sig om lös egendom som du har haft för privat bruk och inte kapitalbeskattad egendom som exempelvis aktier får du göra ett grundavdrag på 50 000 kr innan du behöver betala skatt. Genom att sälja privatägda guldklockor, pälsar, veteranbilar, tavlor, frimärkssamlingar mm som du tröttnat på kan du få minst 66 666 kr varje år utan att betala en krona i skatt. Skillnaden ligger på ett civilrättsligt plan då det efter försäljningen blir bolaget som äger egendomen.

Bolagets möjligheter till värdeminskningsavdrag får bedömas enligt de vanliga reglerna om avdrag. Eftersom kostnaderna måste ha ett samband med intäkterna kan avdrag av denna typ av egendom svårligen gå igenom.¹⁷

En viktig fråga är dessutom i vilka fall det kan bli fråga om förmånsbeskattning för den egendom som du säljer in till bolaget. Om du faktiskt utnyttjar bolagets egendom privat och inte betalar marknadsmässig hyra uppkommer en beskattningsbar förmån.¹⁸ Lika säkert svar går inte att ge på frågan om enbart rätten att disponera egendom kan utlösa förmånsbeskattning. I RÅ 1992 ref 108 fastslog Regeringsrätten att det inte var tillräckligt då arbetsgivaren tillhandahållit förmånen utan att ett faktiskt åtnjutande av den anställda krävdes för beskattning. Detta stöds inom doktrin där det hävdas att det krävs ett faktiskt nyttjande för att förmånsbeskattning skall uppkomma.¹⁹ Regeringen har gjort ett försök att förtydliga reglerna i samband med borttagandet av stoppreglerna. Från regeringens sida anförs att när det gäller dyrare egendom så som båtar och fjällstugor bör dispositionsrätten ligga till grund för förmånsbeskattningen.²⁰ Enligt min mening kan detta uttalande i förarbetena endast i ringa omfattning påverka rättsläget. I underrättsinstanserna finns dock exempel på fall där dispositionsrätten till båtar och fritidsbostäder har utlöst förmånsbeskattning.²¹

Det kan sammanfattningsvis konstateras att rättsläget avseende förmånsbeskattning vid dispositionsrätt är osäkert och det föreligger en större risk att förmånsbeskattas när det är svårt att visa att du inte faktiskt nyttjat egendomen. Förslagsvis kan en lösning vara att se till att du kan bevisa när du har och när du inte har använt egendomen. Ett alternativ kan vara att helt avstå från dispositionsrätten, vilket är möjligt om du inte är intresserad av att använda egendomen.

¹⁷ Den allmänna regeln finns i IL 16:2

¹⁸ IL 11:2

¹⁹ Tjernberg, Beskattning av fåmansföretag, sid. 107 jfr Lodin, Inkomstskatt, sid. 111

²⁰ Prop 1999/2000:15 sid. 58, 60 och 70

²¹ Se KM i sundsvall, 2001-12-12, KM i Stockholm 1998-11-03 mål nr 3931-996, KM i Stockholm 1999-11-30 mål nr 1358-199

Av det sagda kan följande slutsats dras. Att det går att sälja in alla typer av egendom utan några skattemässiga problem är klart. Rör det sig om egendom som du i företaget svårigen kan ha nytta av och du yrkar på värdeminskningsavdrag vid bolagets inkomstbeskattning är risken stor för att skattemyndigheten vid en eventuell granskning upptaxerar bolaget. Risken finns även att skattemyndigheten försöker beskatta dig för att du har disponerat egendomen privat, särskilt om det är en fritidsbostad eller en båt och du inte kan visa att du inte använt egendomen.

2.3.2 Uthyrning av lokal till bolaget

Om du har en privatbostad som du delvis använder för att bo i och delvis för att bedriva ditt bolags verksamhet i kan bolaget göra avdrag för den hyra bolaget betalar till dig.²² Skulle hyran anses överstiga marknadsmässig hyra får bolaget göra avdrag för skillnaden som lönekostnad, men får betala sociala avgifter på den del av hyran som överstiger marknadsmässig hyra. Vad som är marknadsmässig hyra är svårt att fastställa och blir därför ofta schablonmässigt uppskattad, vilket många gånger kan vara en fördel.

Hyran som du i egenskap av privatperson får från bolaget blir kapitalbeskattad, vilket för dig innebär att du undgår den progressiva tjänstebeskattningen. Då det gäller dina egna avdrag för kostnader som hyresförhållandet medför gäller följande. Avdragsrätten som normalt tillkommer hyresvärdar är begränsad och du får bara göra avdrag för kostnadsökningar.²³ När det gäller reparationer och renoveringar som bolaget står kostnaden för saknas uttryckliga regler. Bolaget får som hyresgäst göra avdrag för alla i verksamheten nedlagda kostnader inklusive reparationer på lokalen. Om det är fråga om en till-, om- eller nybyggnad blir reglerna i IL 19:26-28 tillämpliga och bolaget får göra avdrag med 5 % av kostnaden per år.²⁴

Om fastigheten ökar i värde till följd av företagets nedlagda kostnader skall fastighetsägaren ta upp inkomsten till beskattning det år hyresförhållandet upphör.²⁵ Hur inkomsten blir beskattad beror på om du är aktiv i bolaget samt om den hyra bolaget betalar tillsammans med värdeökningen överstiger marknadsmässig hyra. Om det totala värdet du tillförs överstiger marknadsmässig hyra, du är aktiv²⁶ i bolaget och har utnyttjat den del av utdelningen som är kapitalbeskattad får du ta upp "överhyran" i inkomstslaget tjänst. Är du inte aktiv eller inte har utnyttjat möjligheten till kapitalbeskattad utdelning fullt ut blir eventuell "överhyra"

²² Avdragsrätten för bolag följer av den allmänna bestämmelsen om avdrag i IL 16:1

²³ IL 42:30-32

²⁴ Tjernberg, Beskattning av fåmansföretag, sid. 131

²⁵ Ibid, s 107 jfr även Riksskatteverket, Handledning för beskattning av inkomst och förmögenhet mm vid 2002 års taxering, sid. 874

²⁶ Du anses aktiv om du är verksam i betydande omfattning, enligt IL 57:4. Enligt prop 1989/90 sid. 703 skall en person vars "arbetsinsatser har stor betydelse för vinstgenereringen i företaget" anses verksam i betydande omfattning.

kapitalbeskattad.²⁷ För att utreda om någon värdeökning överhuvudtaget har skett anlitas förslagsvis en oberoende värderingsman som har god kännedom om marknadsvärden avseende fast egendom för den aktuella orten.

Då en fastighet hyrs ut klassas den antingen som näringsfastighet eller privatbostad. Skillnaden är att inkomster från privatbostäder tas upp i inkomstslaget kapital medan inkomster från näringsfastigheter ska tas upp i inkomstslaget näringsverksamhet med en progressiv beskattning som följd. En fastighet anses vara en privatbostad om ”övervägande del”, dvs minst 50 %, används som ditt och/eller din familjs permanenta boende eller fritidsbostad.²⁸ Regeln kompletteras med att det går att hyra ut en större del och ändå få fastigheten klassad som privatbostad. För detta krävs då att avsikten är att fastigheten inom en överskådlig tid ska användas av ägaren och/eller dennes familj som bostad eller fritidsbostad.

En fritidsbostad som enbart används under en del av året borde helt kunna hyras ut resterande del av året utan att någon omklassificering sker. Detta går att utläsa ur RÅ 1998 not 38 där en fjällstuga som disponerades två veckor under året av ägarna och därefter stått till uthyrning klassades som privatbostadsfastighet. Storleken på hyran är med hög sannolikhet inte relevant för klassificeringen av fastigheten.

Sammanfattningsvis kan det alltså vara lönsamt att hyra ut utrymmen i det egna hemmet till bolaget då den totala skatten hamnar på 30 % eftersom bolaget erhåller avdrag för hyran och inkomster från privatbostäder är kapitalbeskattade. Behöver huset repareras är dessa kostnader avdragsgilla om bolaget är hyresgäst. Du som ägare av huset blir endast inkomstbeskattad för eventuell värdeökning. Jämfört med lön eller utdelning kan det i många fall vara lönsamt att låta bolaget stå kostnader för renoveringar i det egna huset. Det måste dock finnas ett samband mellan bolaget som hyresgäst och reparationerna.

2.3.3 Försäljning av privatbostad till bolaget

Ett alternativ till att hyra ut fastigheten till bolaget kan vara sälja fastigheten till bolaget. Det kan vara lämpligt att använda detta alternativ antingen om fastigheten behöver totalrenoveras eller om du avser att hyra ut mer än 50 % av fastigheten. Vid försäljning av en fastighet till bolaget utlöser detta kapitalvinstbeskattning. Eventuell vinst ska tas upp till två tredjedelar som sedan belastas med 30 % skatt.²⁹ Försäljningen kan ske utan andra beskattningskonsekvenser än kapitalvinstbeskattning så länge priset motsvarar marknadsvärdet. Efter att bolaget har blivit ägare till fastigheten medges avdrag för alla kostnader såsom reparationskostnader, fastighetsskatt och driftkostnader. För den del av fastigheten som du

²⁷ Tjernberg, Beskattning av fåmansföretag, sid. 130

²⁸ Lodin, Inkomstskatt, sid. 197

²⁹ IL 33 §

använder för boende eller som fritidsbostad blir du förmånsbeskattad. Denna är ofta schablonmässigt uppskattad och det kan därför bli förmånligt.

Vill du efter reparationerna åter bli ägare till fastigheten blir bolaget skatteskyldigt för inkomsten men avdrag medges för omkostnadsbeloppet. I många fall blir det ingen beskattning som resultat. För att ingen uttagsbeskattning skall ske och du inte ska bli förmånsbeskattad för något övervärde krävs även här att transaktionen sker till marknadsvärdet. Det borde inte vara ovanligt att kostnaderna för reparationer och renoveringar är större än vad värdeökningen på fastigheten är. I dessa fall är det lönsamt att sälja fastigheten till bolaget för att därefter köpa tillbaka den.

2.4 Intern aktieöverlåtelse

1990 genomfördes en skattereform. Som ett led i denna slopades stopplagstiftningen som bland annat riktade sig mot interna aktieöverlåtelser. Om du äger ett fåmansföretag och väljer att dela ut eventuella vinster blir dessa till stor del tjänstebeskatade.³⁰ En intern aktieöverlåtelse kan användas för att omvandla tjänstebeskatad utdelning till en kapitalbeskattad kapitalvinst. Visserligen måste du skatta för en del av kapitalvinsten i inkomstslaget tjänst, men med hjälp av en intern aktieöverlåtelse kan progressiviteten i inkomstbeskattningen minskas. I denna del behandlas hur en intern aktieöverlåtelse går till och vilka skattemässiga konsekvenser som blir följden för dig som företagare.

2.4.1 Genomförande

En intern aktieöverlåtelse inleds med att du köper eller bildar ett nytt aktiebolag. Därefter säljer du aktierna i ditt ursprungliga bolag till ditt nya bolag. Ett koncernförhållande uppkommer med det nybildade bolaget som moderbolag. Antingen behåller du koncernen eller kan bolagen slås samman genom en fusion. Som ersättning för det ursprungliga bolaget lämnar det nya bolaget vanligtvis en revers.

Skäl till att genomföra en intern aktieöverlåtelse kan vara att ditt bolag innehåller dolda övervärden eller ett större beskattat eget kapital. Den tidpunkt som ger den lägsta beskattningen styrs av en mängd faktorer som det gäller att ha kontroll över. Väljer du tiden direkt efter ett årsskifte får du ett helt års kredit med betalning av skatten. Eftersom du säljer ditt bolag kommer en skatt på kapitalvinsten att behöva betalas. Ett annat skäl till att vänta tills efter årsskiftet är att köpeskillingen eller fordran som du får ökar ditt underlag för beräkning av förmögenhetsskatt.³¹ Men den mest betydelsefulla faktorn är ändå din marginalsatt. Eftersom hälften av din

³⁰ Se IL 57:7-11 kompletterat med IL 43 kap

³¹ SFL 9 § jämförd med 14 §

kapitalvinst blir tjänstebeskattad kan du planera genom att inte ta ut någon lön alternativt låg lön under det år då försäljning sker. Effekten blir att en större del av realisationsvinsten endast träffas av kommunalskatt.

2.4.2 Försäljningspriset

Taket på det pris du väljer att sätta på ditt gamla bolag bör vara marknadsvärdet. Om du som aktiv delägare sätter ett högre pris riskerar du att bli tjänstebeskattad för den del som överstiger marknadsvärdet. Dessutom måste det nya bolaget betala sociala avgifter, som visserligen är avdragsgilla.³² Att fastställa marknadsvärdet på aktier i ett fåmansbolag är väldigt svårt eftersom aktierna inte omsätts regelbundet. För att få fram ett värde används olika modeller för beräkningen. Exempel på modeller är substansvärdesmodellen och avkastningsvärdemetoden.³³

I dom 1998 nr 633-1996 uttalade Kammarrätten att marknadsvärdet motsvarar det pris som kloka aktörer på en fri marknad kan vara villiga att under normala förhållanden betala för en aktie. Av domen kan utläsas att branschen, typen av företag samt eventuella immateriella tillgångar spelar in för valet av metod. I fallet valde dock rätten att göra en egen, vad som kallades ”rimlighetsbedömning”.

Om du önskar sätta ett lägre pris på aktierna i ditt ursprungliga bolag går det bra om ägarförhållandena blir desamma i det nya bolaget. Om du ska ta in en ny kompanjon eller annan delägare i det nya bolaget finns risk för att bolaget gåvobeskattas om priset på aktierna understiger marknadsvärdet.³⁴ Försäljning av fåmansbolag till utländska personer behandlas senare i uppsatsen (se 3.2).

2.4.3 Överlåtelserevers

Då det köpande bolaget är ett nystartat bolag är ofta tillgångarna begränsade till aktiekapitalet. För att kunna betala köpeskillingen krävs därför ett lån. Det nya bolaget kan inte låna pengar av det ursprungliga bolaget utan att bryta mot låneförbudet i 12:7 ABL. Förbudet gäller även säkerheter som det ursprungliga bolaget ställer. Ett banklån kan därför vara svårt att få. Lösningen blir att du låter det nya bolaget köpa aktierna i det ursprungliga bolaget mot att bolaget ersätter dig i form av en revers.

Som långivare har du möjlighet att ta ut ränta. Du bör dock inte ta ut högre ränta än vad som är marknadsmässig, för att undgå risken att beskattas för förtäckt utdelning på mellanskillnaden. Räntan på reversen kapitalbeskattas med en räntesats på 30%.

³² IL 11:1 och SAL 2:10

³³ Sandström, Skatteregler och skatteplanering, sid. 295

³⁴ NJA 1980 sid. 642 (Larissa Köhler)

RSV menar att marknadsmässig ränta måste avgöras i varje enskilt fall med ledning av vad företaget skulle betala för ett motsvarande lån hos en utomstående långivare. Faktorer som påverkar bedömningen är bland annat ränta på marknaden, risktagande och säkerhet.³⁵

Utgångspunkten för om räntan är marknadsmässig eller inte bedöms efter hur förhållandena ser ut vid lånetillfället. Om räntan vid lånetillfället var marknadsmässig kan du troligtvis behålla denna räntesats utan skattekonsekvenser även om den marknadsmässiga räntan påverkas.³⁶

Av reversen bör framgå när den skall betalas. Det är viktigt att du har kontroll på ditt kapitalbehov när du beslutar om återbetalningstakten. Du har ju efter försäljningen en skatt på kapitalvinsten att betala och det nya bolaget kan inte lyfta det ursprungliga bolagets medel hur som helst.

2.4.4 Skattekonsekvenser för det nya bolaget

Efter försäljningen finns ingen verksamhet i moderbolaget. För att kunna lösa reversen behöver moderbolaget kunna tillgodogöra sig dotterbolagets resurser. Som ovan behandlats går det inte att låna medel ur dotterbolaget utan att bryta mot låneförbudet i 12:7 ABL. En lösning kan då vara koncernbidrag. Dotterbolaget skall då ha varit ägt till mer än 90 % under båda bolagens beskattningsår.³⁷ Ett annat alternativ är utdelning. Denna kan tas emot skattefritt av moderbolaget om detta äger mer än 25 % av aktiernas röstvärden i dotterbolaget vid utgången av dotterbolagets beskattningsår. Gränsen för storleken på utdelningen är beroende av hur stort fritt kapital som finns i bolaget.³⁸ Om du i moderbolaget vill kunna utnyttja hela dotterbolagets resurser, exempelvis för att lösa reversen, har du möjlighet att slå samman bolagen genom en fusion. En fusion innebär att bolagens tillgångar och skulder slås samman utan några beskattningskonsekvenser.³⁹

2.4.5 Skattekonsekvenser för säljaren

Som säljare av ett fåmansaktiebolag blir du kapitalvinstbeskattad för vinsten. Hur mycket skatt du får betala beror på det pris du sätter på bolagets aktier, ditt omkostnadsbelopp⁴⁰, din marginalsatt, hur mycket du har tagit i lön under försäljningsåret samt din sparade och kapitalbeskattade utdelning.⁴¹ Den faktorn du har möjlighet att påverka är progressiviteten i

³⁵ RSV broschyr 292 ugåva 11

³⁶ Sandström, Skatteregler och skatteplanering, sid. 301

³⁷ IL 35:2, 7

³⁸ ABL 12:2

³⁹ IL 37 kap

⁴⁰ Omkostnadsbeloppet består av anskaffningsbelopp och eventuella kostnader för förbättringar, se IL 44:14

⁴¹ IL 44:13, 57:12 och 65:3, 5

den tjänstebeskattningsdelen. Genom att ta ut så liten lön som möjligt under försäljningsåret kan du i bästa fall undgå statlig skatt och därmed få cirka 70 % kvar efter skatt. Normalt får du 55-60 % över efter skatt.

Om du väljer att finansiera det nya bolagets köp med en revers uppkommer en ytterligare fördel. Om du väljer att inte låta det nya bolaget lösa reversen har du som ovan rätt att ta ut marknadsmässig ränta på reversen. Den stora fördelen är att du får behålla 70 % av räntan, eftersom denna blir beskattad i inkomstslaget kapital och bolaget får avdrag för räntan. Detta alternativ är givetvis mycket bättre än lön och utdelning, där staten tar en betydligt större del. Bolaget har rätt att göra avdrag för räntekostnaden.

Om ersättningen för det ursprungliga bolaget tillsammans med din övriga förmögenhet överstiger fribeloppet för förmögenhet tvingas du betala förmögenhetsskatt. Fribeloppet är 1 500 000 för en fysisk person och 2 000 000 tillsammans för makar.⁴²

Viktigt att kontrollera är så att inte de särskilda skalbolagsreglerna i IL kap 49a blir tillämpliga. Dessa regler gäller om summan av de likvida tillgångarna som bolaget innehåller överstiger ett jämförelsebelopp.⁴³ Detta belopp bestäms till hälften av ersättningen för de sålda andelarna.⁴⁴ Om reglerna blir tillämpliga får du enligt huvudregeln skatta för vinsten i passiv näringsverksamhet, vilket innebär en progressiv beskattning av hela vinsten.

2.4.6 Analys intern aktieöverlåtelse

Utdelning beskattas överstigande gränsbeloppet i inkomstslaget tjänst vilket innebär att du i vissa fall träffas av 57 % skatt. En intern aktieöverlåtelse innebär att du omvandlar högt beskattad utdelningsinkomst till lägre beskattad kapitalvinst. Jämfört med utdelning tas endast hälften av den kapitalvinst som överstiger det sparade utdelningsutrymmet⁴⁵ upp som inkomst av tjänst. Interna aktieöverlåtelser kan därför ge effekten att mer än hälften av kapitalvinsten skattas i inkomstslaget kapital där skattesatsen är 30 %.

Har du dolda övervärden i ditt företag kan dessa värden frigöras vid en överlåtelse. Du slipper blanda in utomstående för att genomföra transaktionen. En positiv effekt uppkommer då köpeskillingen betalas genom en revers. Reversen leder till att du kan tillgodogöra dig resurser från ditt bolag till 30 % kapitalbeskattning istället för cirka 70 % beskattning om du tar ut motsvarande belopp i lön. Efter överlåtelserna uppstår ett

⁴² SFL 19 §

⁴³ IL 49a:6

⁴⁴ IL 49a:9

⁴⁵ Sparat utdelningsutrymme är ett belopp som tidigare kunnat delas ut i inkomstslaget kapital enligt IL 57:10.

koncernförhållande vilket kan utnyttjas genom att skicka koncernbidrag mellan bolagen.

De negativa effekter som uppkommer är att ditt underlag för förmögenhetskatt ökar. Om det nya bolaget betalar i form av en revers riskerar du att komma i en likviditetsbrist när skatten på kapitalvinsten ska betalas. Då måste du klara av att finansiera denna på annat sätt. Dessutom tillkommer kostnader för koncernredovisning alternativt kostnader för att genomföra en fusion. Innehåller det gamla bolaget mycket likvida tillgångar bör skalbolagsreglerna beaktas. För att inte träffas av dessa kan en särskild skalbolagsdeklaration upprättas. Till denna skall ett särskilt bokslut fastställas samt säkerhet ställas.⁴⁶

2.5 Skalbolagsaffärer

Ett mer rättvisande namn på skalbolagsaffär är vinstbolagsaffär. Att handla med skalbolag har tråkigt nog en negativ klang trots att det är en vedertagen modell för att ta ut vinstmedel från ett företag.

2.5.1 Genomförande

Transaktionskedjan inleds med att du säljer inkråmet i ditt bolag till ett nytt bolag som du köpt eller bildat. Kvar i det gamla bolaget blir endast likvida medel och årets obeskattade vinst. Aktierna i det gamla bolaget säljs till en utomstående köpare som normalt är en juridisk person. Försäljningen leder till att du tillgodogörs de vinstmedel som finns i bolaget till kapitalbeskattad kapitalvinst istället för utdelning som du skattar för i inkomstslaget tjänst i den mån utdelningen överstiger gränobeloppet.⁴⁷ Du får behålla cirka 50 % av ditt bolags vinster efter köparrabatten som beskrivs nedan. Detta är betydligt bättre än utdelningsalternativet då du endast behåller 30-35 % efter dubbelbeskattningen bestående av bolagskatt och skatt på utdelningen.

Ditt nya bolag köper inkråmet. Priset kan variera allt från marknadsvärdet till 0 kr, med hjälp av en underprisöverlåtelse.⁴⁸ Att rekommendera är dock att sälja inkråmet till marknadsvärdet eftersom du då vanligtvis höjer bolagets obeskattade vinst och därmed kan sälja skalbolaget till ett högre pris. På så sätt kan du lösgöra dolda övervärden och ditt nya bolag får högre avskrivningsunderlag. Har du dessutom nya delägare i det nya bolaget riskerar inte det nya bolaget att gåvobeskattas.⁴⁹ Om det nya bolaget inte har råd att finansiera köpet av inkråmet kan bolaget betala det gamla bolaget med en revers. Denna kommer med största sannolikhet köparen av skalbolaget kräva att du löser. Problemet kan lösas genom att du lånar ut en

⁴⁶ IL 49a:13

⁴⁷ IL 44:13, 57:7-9,12

⁴⁸ IL 23 kap

⁴⁹ NJA 1980 sid. 642

del av köpeskillingen du får för skalbolaget till det nya bolaget. Det nya bolaget kan då lösa reversen och du kan tillgodogöra dig ränta på samma sätt som beskrivits ovan i samband med interna aktieöverlåtelse.

Skäl för att genomföra en skalbolagsaffär kan vara att ditt bolag har hög obeskattad vinst eller dolda övervärden. En skalbolagstransaktion tar tid och kräver en noggrann kalkyl. Har du brutet räkenskapsår kan du förlänga det till kalenderår och på så sätt öka den obeskattade vinsten och få mer tid.

Köpeskillingen du kan förvänta dig påverkas av det totala kapitalets storlek samt relationen mellan obeskattad och beskattad vinst. Normalt kan du räkna med följande ersättning. Prislappen för obeskattade reserver hamnar normalt kring 80-85 %, beskattat eget kapital 95-100 % och för obeskattade vinster betalas 80-85 %.⁵⁰

2.5.2 Skattekonsekvenser för köparen av skalbolaget

Köparen sitter efter köpet på ett bolag med massa obeskattade medel. Kan köparen hantera de obeskattade vinsterna utan beskattningskonsekvenser har han gjort en bra affär. Om köparen är en koncern som innehåller ett handelsbolag som gått med förlust kan bolaget gå in som ägare och direkt kvitta sina obeskattade vinstmedel mot handelsbolagets förluster.⁵¹ Är köparen ett aktiebolag går det inte att kvitta förlusten genom koncernbidrag eftersom en beloppsspärr och koncernbidragsspärr inträder.⁵²

En potentiell köpare kan utöver koncerner med handelsbolag vara forsknings-, utvecklings-, fastighets- eller leasingbolag. Andra alternativ för att tillgodogöra sig företagets vinstmedel är genom fusion eller likvidation.

2.5.3 Skattekonsekvenser för säljaren av skalbolaget

Du som säljare blir beskattad för kapitalvinsten enligt de särskilda reglerna för fåmansbolag som behandlats under interna aktieöverlåtelse. Det är viktigt att noggrant kalkylera hur utfallet av skatten blir. Om du är ute i god tid kan du planera din kapitalvinst och inte ta ut så mycket lön under försäljningsåret. Då minskas progressiviteten i den tjänstebeskatade delen av kapitalvinsten.

I IL kapitel 49a har särskilda regler införts som gäller skalbolag. Reglerna innebär i korthet följande. Som tidigare berörts klassas ett bolag som ett skalbolag då likvida medel överstiger hälften av ersättningen för bolaget. Enligt huvudregeln skall säljaren av ett skalbolag ta upp inkomsten som passiv näringsverksamhet vilket innebär en progressiv hög skatteskala.

⁵⁰ Sandström, Skatteregler och skatteplanering, sid. 316

⁵¹ IL 14:7

⁵² IL 40:10

Huvudregeln bryts dock om du kan visa särskilda skäl eller upprättar en skalbolagsdeklaration och ställer säkerhet för att bolagsskatten blir betald. Om köparen låter bli att betala bolagsskatten kan staten ta säkerheten i anspråk.

Skalbolagsreglerna är dock inte tillämpliga om du väljer att låta ditt bolag träda i likvidation istället för att sälja det som ett skalbolag.⁵³

2.5.4 Analys skalbolag

Jämfört med lön eller utdelning ger skalbolagsaffärer en betydligt lägre beskattning då du efter skatt på kapitalvinst och köparrabatt får cirka 50 % över. En ytterligare fördel är att du lösgör bolagets dolda reserver. En skalbolagstransaktion ger det mest fördelaktiga utfallet när det finns stora obeskattade vinster i bolaget eftersom köparen schablonmässigt betalar 80-85 % av vinsterna utan att de belastats med bolagsskatt. Jämfört med intern aktieförsäljning kan det i fall då ditt bolag innehåller stora obeskattade vinster vara lönsamt med en skalbolagstransaktion. Dessutom betalar ju en utomstående köpare normalt med kontanter vilket kan vara en fördel jämfört med den interna aktieöverlåtelsen som du med hjälp av en revers i princip genomför med dig själv.

Skalbolagsaffärernas negativa sidor är att du måste blanda in utomstående köpare. Innehåller ditt bolag mycket beskattade medel kan det vara olönsamt att sälja bolaget som ett skalbolag jämfört med en intern aktieöverlåtelse. Detta då du sällan får fullt betalt för bolagets beskattade medel. Transaktionskedjan är relativt krånglig och du bör se till att köparen själv ställer säkerhet för bolagsskatten enligt IL 49a kap. Annars riskerar du att åka på en ordentlig skattesmäll då skattekravet som riktas mot dig blir beroende av om köparen betalar den bolagsskatt som eventuellt uppkommer. Förutsatt att köparen kan ge dig en garanti för att eventuell bolagsskatt blir betald och du genomför en skalbolagstransaktion finns fortfarande utrymme för en affär som skattemässigt gynnar både köpare och säljare. Likt interna aktieöverlåtelser ökar ditt underlag för förmögenhetskatt vid en skalbolagsaffär.

2.6 Likvidation

2.6.1 Genomförande

En likvidation innebär att bolaget avvecklas utan att det är fråga om en konkurs. Det kapital som tillhör bolaget återbetalas till de personer som äger bolaget. Beslut om likvidation fattas av bolagsstämman. Det kan även finnas en bolagsrättslig skyldighet att träda i likvidation. Denna inträder om

⁵³ IL 49a:3 p 2

förluster föranleder att det egna kapitalet understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet.⁵⁴ Tvångslikvidation ska dock inte behandlas mer utförligt här.

Skattemässigt ska det kapital som återbetalas vid en likvidation tas upp som en kapitalvinst.⁵⁵ (Skatt på kapitalvinster beskrivs mer utförligt under 2.4.5 ovan). Det vanliga vid likvidationer är att medlen i bolaget betalas ut antingen successivt under likvidationen eller i samband med avslutandet av likvidationen. Situationen blir därför likartad en försäljning med tilläggsköpeskillning. Det borde vara ovanligt att utskiftat belopp kan fastställas omedelbart då bolaget träder i likvidation. Istället kommer utbetalningarna att behandlas på samma sätt som obestämda tilläggsköpeskillningar.⁵⁶ Så länge de understiger omkostnadsbeloppet för aktierna sker ingen beskattning. I den mån de överstiger omkostnadsbeloppet kommer beskattning av kapitalvinst att ske.

Eftersom det är tidpunkten då bolaget träder i likvidation som utlöser beskattning kommer successiva utbetalningar som innebär kapitalvinst att bli skattepliktiga när de är kända till sitt belopp, inte då utbetalning sker.⁵⁷

Vill du fortsätta driva din verksamhet överför du din befintliga verksamhet till ett nybildat bolag. Det nybildade bolaget köper inkråmet. Likt vad som beskrivits under skalbolagsaffär kan priset variera från marknadsvärdet till 0 kr, med hjälp av en underprisöverlåtelse. I det nya bolaget fortsätter du driva verksamheten och det gamla bolaget innehållande likvida tillgångar likvideras och utbetalas.

2.6.2 Effekter

Skatten på vinster i aktiebolag är 28 %. Vid en likvidation kvarstår 72 % att återbeta till bolagets ägare, vilket är något sämre än den köpeskillning du kunde ha fått om du sålt bolaget som skalbolag till en utomstående köpare. En fördel med likvidation är att du slipper blanda in utomstående. Den främsta andledningen till att genomföra en likvidation som alternativ före skalbolagsaffär och intern aktieöverlåtelse borde dock vara att likvidation undantas från skalbolagsreglerna.⁵⁸

⁵⁴ ABL 13:4a

⁵⁵ IL 44:7

⁵⁶ IL 44:28

⁵⁷ IL 44:28

⁵⁸ IL 49a:3 p 2

2.7 Utomståenderegeln

2.7.1 Regelns tillämpning

Lyckas du visa att utomstående i betydande omfattning äger aktier i ditt bolag gäller inte de speciella reglerna om utdelning och kapitalvinster i fåmansbolag.⁵⁹ När detta undantag infördes var motiveringen att det inte fanns någon risk för omvandling av tjänsteinkomster till kapitalinkomster om utomstående äger minst 30 % av aktierna i bolaget.⁶⁰ Procentsatsen är inte exakt och vissa hävdar att man under vissa förutsättningar kan frångå den.⁶¹

I förhållande till utdelning från ett helägt fåmansbolag kan det under vissa förutsättningar vara lönsamt att ta in en utomstående delägare som endast satsar kapital i verksamheten. Detta gäller dels om bolaget genererar hög vinst; genom att den vinst som delas ut till dig endast träffas av kapitalskatt slipper du progressiviteten i tjänstebeskattningen. Dels gäller det om du är i uppstartningsskedet då effekten av sparad utdelningsutrymme och lättnadsbelopp inte är stor.⁶²

Här ska ges ett exempel då ett företag genererar stor vinst redan första året. I X AB finns en utdelningsbar vinst på 2 miljoner kr. Ägaren har inte tagit ut någon lön under året. Effekten av lättnadsbeloppet är så litet att det bortses från här.

Om en utomstående äger 30 % av aktierna i bolaget blir det 1,4 miljoner kvar att dela ut till majoritetsägaren. Då hela utdelningen blir beskattad i inkomstlaget kapital kvarstår 980 tkr efter skatt.

Ägs bolaget istället endast av en person blir inte utomståenderegeln tillämplig. Utdelning överstigande ett gränobelopp blir beskattat i inkomstlaget tjänst.⁶³ Vid ett aktiekapital på 100 tkr blir gränobeloppet 11 500 kr $((5,15 \% + 5 \%) * 100 \text{ tkr})$.⁶⁴

Av de 11 500 kr blir 8050 kr kvar efter skatt $(11\,500 * 0,7)$. Vid en antagen kommunalskattesats på 31 % blir det kvar 180 987 $((273\,800 - 11\,500) * 0,69)$ efter skatt i det nedre inkomstkiktet. I mellanskiktet blir kvar 68 796 kr efter skatt $((414\,200 - 273\,800) * 0,49)$. I det övre inkomstkiktet blir kvar 679 752 kr efter skatt $((2\,000\,000 - 414\,200) * 0,44)$. Totalt kvarstår vid detta alternativ 937 585 kr efter skatt.

⁵⁹ IL 57:5

⁶⁰ prop 1989/90:110 sid. 468

⁶¹ Tjernberg, Beskattnings av fåmansföretag sid. 82

⁶² IL 43:3-7 och IL 57:10

⁶³ IL 57:7

⁶⁴ IL 57:7

Exemplet visar att det kan vara relevant att i det enskilda fallet göra en kalkyl för att bedöma om det blir skattemässigt fördelaktigt att ta in en utomstående ägare.

2.7.2 Utomstående

Vilka som är utomstående får bestämmas negativt utifrån närståendebegreppet. Vilka som är skatterättsligt närstående regleras i IL 2:22 kompletterad med IL 57:4 3 st. Intressant ur vårt perspektiv är att sambo som du inte har barn med faller utanför närståendekretsen. Om du bor med en person som du har barn med och någon av er är gifta med en person utanför sammanboendet borde inte heller personen du bor med omfattas av närståendekretsen.⁶⁵

Ett annat sätt där en utomstående kan vara ägare och du ändå i viss mån kan behålla kontrollen över pengarna är att använda en stiftelse. Kanske avser du att gynna en förening eller vill utlysa ett stipendium.

⁶⁵ Sandström, Fåmansföretag, sid. 60

3 Möjligheter utanför det svenska skattesystemet

3.1 Sammanfattning

I detta kapitel behandlas möjligheter till skatteplanering via utländska rättsfigurer. Inledningsvis behandlas holdingbolag där uppsatsen koncentrerats till att behandla danska bolag. Ett holdingbolag är ett bolag som har till uppgift att äga andra bolag där bolagen tillsammans bildar en koncern. Du kan själv välja att äga holdingbolaget eller låta det ägas av någon annan rättsfigur. I holdingbolaget ansamlas utdelning och kapitalvinster som uppstår vid eventuella försäljningar av dotterbolagen. Anledningen till att holdingbolaget äger det svenska bolaget istället för att du själv gör det är att de många gånger kan ta emot utdelningar och göra kapitalvinster i andra länder skattefritt. Skattefriheten tillsammans med dubbelbeskattningsavtal, EG-rätt och interna bestämmelser gör att det kan vara mycket fördelaktigt att utnyttja reglerna om holdingbolag.

Vidare utreds vad som kallas för royaltymodellen. Denna går ut på att immateriella rättigheter placeras i ett bolag i något lämpligt land. Därefter hyrs exempelvis varumärkesrätten ut till det svenska bolaget. Detta bolaget yrkar avdrag för hyreskostnaden och betalar hyran via ett licensbolag till det utländska bolaget. Här är inkomsten ofta helt befriad från skatt. Upplägget innebär att de royaltyavgifter som du belastar det svenska bolaget med inte blir beskattade.

I kapitlet om offshorestater och skatteparadis ges en kort inblick i hur dessa fungerar och hur de kan användas. Ur statens synvinkel är skatteparadisen ett hot då de skatteskyldiga av naturliga skäl flyttar vad som kallas skatteunderlag dit. För att komma till rätta med vad man från lagstiftarens sida ser som ett problem har de så kallade CFC-reglerna införts. Dessa innebär att ägarna till bolagen som ligger i skatteparadisen blir beskattade för sin del av bolagens inkomst direkt oavsett om vinsterna hämtas hem eller inte.

I uppsatsen beskrivs en modell för att undgå att bli träffad av CFC-lagstiftningen. En utländsk rättsfigur som kallas trust kan användas för att lösa det problem som CFC-lagstiftningen innebär för den som vill utnyttja de möjligheter som skatteparadisen ger. En trust är en beteckning på ett rättsförhållande och är ingen rättsfigur i sig. Kort innebär den att en person, settlorn, överlåter egendom till trustee. Denne innehar egendomen med en slags inskränkt äganderätt till förmån för de förmånstagare som settlorn

bestämt. Efter lämplig period vid en passande tidpunkt erhåller förmånstagarna den avsatta egendomen.

Härefter utreds om det är möjligt att teckna en utländsk kapitalförsäkring och låta försäkringsbolaget äga företaget. Skulle det vara möjligt skattar bolaget 28 % och du kan sedan som oinskränkt skatteskyldig i Sverige få nästan hela vinsten utdelad via kapitalförsäkringen. Det finns dock en betydande risk för att en skattemässig genomsyn kommer att ske vid en rättslig bedömning. Ägaren av kapitalförsäkringen skulle då anses vara ägare av företaget.

Efter detta knyts uppsatsens olika delar ihop i vad som kallas för kombinationsstrukturer. Här visas olika ägandeförhållanden för olika rättsfigurer och vilka effekter som uppkommer i de olika fallen.

Målsättningen är rimligtvis att du eller din familj någon gång privat ska kunna tillgodogöra dig vinsterna av din verksamhet. Avslutningsvis behandlas de olika möjligheter som du kan använda dig av för att privat tillgodogöra dig pengarna. För att de modeller som presenteras i denna del av uppsatsen ska ge bäst resultat krävs många gånger att du är beredd att flytta från Sverige, antingen för gott eller större delen av året och då ta hem vinsterna.

3.2 Utländska holdingbolag

Ett holdingbolag är ett bolag som äger och förvaltar bolag i andra stater utan att bedriva någon egentlig handel med bolagen. Holdingbolagen bedriver normalt ingen egentlig verksamhet utan denna bedrivs i dotterbolagen.

Att inte holdingbolaget ska driva någon verksamhet motiveras av olika länders interna behandling av holdingbolag. Risken för att verksamheten i holdingbolaget leder till insolvens vilket kan påverka ägandeförhållandet i dotterbolagen är ett ytterligare skäl till varför ingen verksamhet ska bedrivas i holdingbolaget.

Det kan finnas flera skäl till att låta ett holdingbolag äga ditt svenska bolag. Genom att låta holdingbolaget vara en del i ett upplägg går det som vi senare ska se att hålla nere den totala beskattningen så när som till den svenska bolagsskatten på 28 %. Genom att utnyttja ett land inom EG eller ett land med vilket Sverige har ett dubbelbeskattningsavtal kan du undgå den svenska kupongskatten. Detta förutsätter dock att Sverige i avtalet avstått från kupongskatten.⁶⁶ Exempel på ett sådant avtal är det nordiska dubbelbeskattningsavtalet.⁶⁷ Då ett svenskt bolag som ägs till minst 25 % av

⁶⁶ Kupongskatt utgår enligt Kupongskattelagen 4 § på utdelning till begränsat skatteskyldiga personer.

⁶⁷ Nordiska dubbelbeskattningsavtalet art 10 p 3 och 8

ett bolag inom EG lämnar utdelning är denna skattefri enligt det så kallade moder/dotterbolagsdirektivet.⁶⁸

Det gäller även att välja ett land där utdelningen är skattefri enligt den interna skattelagstiftningen. Det är vanligt att lagstiftningen i stater där utdelning kan mottas skattefritt även innehåller skattefrihet för kapitalvinster som uppkommer om du låter holdingbolaget sälja det svenska bolaget.

När pengarna väl är i holdingbolaget kan de användas som en sparbössa, lånas ut eller investeras i andra projekt. Beroende på hur du väljer att lägga upp ditt bolagsträd kan pengarna även skickas vidare. Holdingbolaget kan dels användas för att skjuta upp tidpunkten för beskattning och dels vara ett led i en reducering av din totala beskattning (se 3.7.2).

3.2.1 Danska holdingbolag

Här ges en beskrivning av de danska reglerna för holdingbolag. De danska reglerna får ses som ett exempel på regler som kan användas på ett förmånligt sätt vid ägande genom holdingbolag. Reglerna i Danmark har valts därför att de passar väl in i ett skatteupplägg för en ägare av ett svenskt fåmansbolag.

3.2.2 De danska reglerna för mottagen utdelning

För att du i ett holdingbolag helt skattefritt skall kunna ta emot utdelning krävs följande:

- Det danska moderbolaget måste äga minst 25 % av aktierna i dotterbolaget under en tolv månaders period, vilken kan uppfyllas i efterhand. Andelsinnehavet beräknas i förhållande till det nominella värdet oavsett aktieslag.
- Dotterbolagets verksamhet får inte vara av ”finansiell natur” om bolaget samtidigt är ”lågbeskattat”.⁶⁹

Om bolaget som det danska holdingbolaget äger sysslar med finansiell verksamhet och denna är lågbeskattad finns ändå öppningar för att motta utdelning skattefritt. Det krävs då att holdingbolaget ägt minst 25 % av aktierna under den senaste treårsperioden innan utdelningen sker samt att ägandet antingen minst varit 25 % under hela perioden eller att holdingbolaget kontrollerat mer än 50 % av rösterna. Indirekta äganden accepteras av de danska reglerna.⁷⁰ Om ett holdingbolag får utdelning från

⁶⁸ Moder/dotterbolagsdirektivet art 5 p 1 se även bestämmelsens implementering i den svenska rätten, kupongskattelagen 4 § 5 st.

⁶⁹ SEL 13 §

⁷⁰ Ibid

omsättningsaktier är dessa skattepliktiga.⁷¹ Om dotterbolagets verksamhet är av finansiell natur, dotterbolaget är föremål för låg beskattning och det danska holdingbolaget äger minst 25 % av aktierna alternativt kontrollerar minst 50 % av rösterna är danska CFC-regler tillämpliga. Dessa regler innebär i korthet att det danska moderbolaget blir beskattade för vissa av dotterbolagets inkomster.⁷²

Sammanfattningsvis kan sägas att det i dansk rätt finns möjlighet att skattefritt ta emot utdelning i ett holdingbolag vid en längre tids innehav. Om tiden som krävs är ett eller tre år beror på om verksamheten i dotterbolaget är av finansiell natur eller inte.

3.2.3 Kapitalvinster

Enligt den huvudregel som gäller i Danmark är kapitalvinster skattepliktiga. Ett danskt moderbolag som säljer aktier i ett annat beskattas dock inte för eventuell kapitalvinst under förutsättning att moderbolaget ägt aktierna under en period av minst tre år. Den danska lagen ställer inte upp något krav på hur stor ägarandelen måste vara för skattefrihet, vilket skiljer sig från utdelningsfallet.⁷³ Ett ytterligare villkor är dock att bolaget som säljs inte är ett lågbeskattat bolag eller att bolaget bedriver finansiell verksamhet.⁷⁴ Vinster vid försäljning av aktier i bolag som bedriver finansiell verksamhet eller är utsatta för lågbeskattning kan dock vara skattefria. För det krävs då att moderbolaget ägt minst 25 % av aktierna under en period av minst tre år och att andelen består tills aktierna säljs. För skattefrihet krävs vidare att det inte är fråga om vad vi med svensk terminologi kallar omsättningsaktier.⁷⁵

3.2.4 Begreppen ”finansiell verksamhet” och ”låg beskattning” enligt dansk rätt

Enligt dansk rätt bedrivs finansiell verksamhet dels om mer än en tredjedel av bolagets bruttoinkomster är av finansiell karaktär och dels om mer än en tredjedel av marknadsvärdet på bolagets tillgångar räknas som finansiella. Med finansiella tillgångar menas bland annat aktier, immateriella tillgångar såsom patent, obligationer, fodringar, copyright osv. Med finansiella inkomster menas utdelningar, ränteinkomster, inkomster från finansiell leasing och försäkringsverksamhet etc. Om ett danskt bolag äger ett

⁷¹ Dahlberg, Mattias, Beskattning av ”danska holdingbolag” – dansk internationell skatterätt i svensk jämförelse, Skattenytt 2001, sid. 244

⁷² Hultman, Erik, Nya regler för danska holdingbolag, svensk skattetidning, 1999, sid. 484

⁷³ AaBL 4 § 6 st

⁷⁴ Ibid 2 a §

⁷⁵ Omsättningsaktie är betäckning på en kategori av aktier som innehas för att bedriva handel med.

utländskt holdingbolag anses det utländska holdingbolaget bedriva finansiell verksamhet.⁷⁶

Enligt dansk rätt anses ett bolag vara föremål för låg beskattning om beskattningen understiger 24 % av bolagets vinst. Nivån motsvarar 75 % av den danska bolagskatten och bedömningen utgår från den effektiva beskattningen under ett antal år.⁷⁷

3.2.5 Kupongskatt

Om ett utländskt bolag äger det danska bolaget till minst 25 % utgår ingen kupongskatt på utdelning som utgår till ägaren. Denna regel gäller även för utdelning som sker till bolag i skatteparadis vilket inte gäller i exempelvis Sverige. För att ingen kupongskatt skall utgå krävs dock att ägandeförhållandet bestått minst ett år. Ettårskravet kan uppfyllas i efterhand. Om inte ettårskravet är uppfyllt utgår dansk kupongskatt på 25 %. Effekten av kupongskatten kan dock ofta reduceras genom att utnyttja olika dubbelbeskattningsavtal.⁷⁸

3.2.6 Internationell utblick

När du överväger vilket land som passar bäst för din verksamhet gäller det att sätta de olika ländernas regler i relation till varandra och i relation till dina syften. Här ges en översiktlig sammanställning över reglerna i några länder som kan vara lämpliga att upprätta holdingbolag i.

3.2.6.1 Skatt vid kapitaltillskott

För att inte bli överraskad krävs att du vet om landet där du tänker upprätta ditt holdingbolag kräver någon skatt på kapitaltillskott. I Danmark utgår ingen skatt alls på kapitaltillskott. I Belgien ligger skattesatsen på 0,5 % av det tillskjutna beloppet. I Luxemburg, Holland och Schweiz är motsvarande skattesats 1 %.⁷⁹

3.2.6.2 Regler för kapitalvinster

I Danmark är kapitalvinsten skattefri om det danska holdingbolaget har ägt dotterbolaget i minst tre år. I Belgien är kapitalvinsten vid försäljning av dotterbolag skattefri om holdingbolaget äger mer än 5 % och det sålda bolaget är föremål för jämförlig beskattning. I Luxemburg är kapitalvinster skattefria om innehavet bestått minst 12 månader och holdingbolaget äger

⁷⁶ Hultman, Erik, Nya regler för danska holdingbolag, svensk skattetidning, 1999, sid. 485-486

⁷⁷ Ibid

⁷⁸ Ibid, sid. 487

⁷⁹ Ibid, sid. 489

minst 25 %. I Holland räcker för skattefrihet att innehavet är minst 5 % och att bolaget överhuvudtaget är föremål för beskattning. Schweiz regler är utformade som de belgiska med skillnaden att innehavet skall överstiga 20 %.⁸⁰

3.2.6.3 Beskattning av mottagen utdelning

I Danmark är som redan berörts utdelning skattefri. I Belgien utgår skatt på utdelningen men där kan du dra av 95 % av densamma om bolaget som lämnar utdelningen är föremål för en beskattning som är jämförlig med den som gäller för belgiska bolag. I Luxemburg är mottagen utdelning skattefri förutsatt att bolaget som lämnar utdelningen är föremål för minst 15 % bolagsskatt och innehavet överstiger 10 % eller 1,5 miljoner USD. I Holland är mottagen utdelning skattefri om innehavet i dotterbolaget överstiger 5 % och bolaget överhuvudtaget är föremål för beskattning. I Schweiz är mottagen utdelning fri från beskattning om innehavet överstiger 20 % eller om det bokförda värdet av aktierna överstiger 2 miljoner CHF.⁸¹

3.2.6.4 Kupongskatt

Som redan behandlats beskattas inte kupongskatt i Danmark. I Belgien, Luxemburg och Holland är kupongskatten upp till 25 % men blir ofta lägre genom olika dubbelbeskattningsavtal. I Schweiz är motsvarande siffra 35 %.

3.2.6.5 Räntekorrigeringsregler och CFC-lagstiftningar

I det fall då bolagsskatten är hög i det land där ditt dotterbolag är beläget kan det vara fördelaktigt att finansiera bolaget med ett lån istället för ett högt aktiekapital. Länder som har hög bolagsskatt har därför inte sällan regler som begränsar avdragsrätten för räntekostnader. I Danmark är räntor som betalas till intressebolag avdragsgilla upp till ett skuldförhållande på en femtedel. I Belgien är räntorna avdragsgilla fullt ut medan Luxemburg medger avdrag endast under förutsättning att utdelning eller kapitalvinster inte mottas. Holland ställer upp en begränsning som innebär att räntor för lån som ges för att köpa utländska dotterbolag inte är avdragsgilla. Schweiz regler innebär i kort att avdragsrätten för räntor som erläggs till intressebolag görs beroende av vilka typer av skulder och tillgångar som finns och till vilka tillgångar skulderna hänförs.

⁸⁰ Hultman, Erik, Nya regler för danska holdingbolag, svensk skattetidning, 1999, sid. 485-486

⁸¹ Ibid, sid. 489

Av de berörda länderna är Danmark det enda land som har CFC-lagstiftning, vilket får betydelse om du tänker låta ett holdingbolag äga ett annat bolag i ett offshoreland.⁸²

3.2.7 EG-domstolens mål C-436/00 öppnar för möjligheter

Om du som ägare av ett fåmansbolag är intresserad av att sälja bolaget blir skatten på vinsten relativt hög. Det kan därför tänkas att du är intresserad av att först sälja ditt bolag till ett utländskt holdingbolag till ditt omkostnadsbelopp. Som ovan behandlats kan du låta holdingbolaget sälja det svenska bolaget utan att det direkt uppkommer någon beskattning. Transaktionskedjan leder till att du antingen kan få en skattecredit, kan flytta utomlands och nästan helt slippa skatten eller låta holdingbolaget vara ett bolag i en koncern.

För att motverka att skatteunderlag försvinner från Sverige med hjälp av det ovan beskrivna systemet har lagstiftaren infört 53:e kapitlet i inkomstskattelagen. Dessa bestämmelser innebär att om du säljer ditt bolag till antingen ett utländskt bolag där du har ägarintresse eller till ett svenskt bolag som ägs av ett utländskt bolag som du direkt eller indirekt äger anses bolaget sålt till ett pris som motsvarar marknadsvärdet.⁸³ Konsekvensen för dig som säljare blir en kapitalbeskattning för en fingerad vinst, trots att du i realiteten inte fått någon köpeskilling. Om däremot köparen är ett svenskt bolag utan utländskt ägarintresse är det möjligt att sälja bolaget till omkostnadsbeloppet utan beskattningskonsekvenser.

I mål C-436/00 ville två ägare av ett svenskt bolag sälja detta till ett annat svenskt bolag. Det köpande bolaget ägdes av ett utländskt bolag vilket i sin tur ägdes av de svenska säljarna. I ett förhandsbesked till EG-domstolen ställde Regeringsrätten frågan om de svenska reglerna stod i strid med den rätt till etablering och fri rörlighet för kapital som dessa friheter garanteras i EG-fördraget.⁸⁴ Bestämmelserna innebar en särbehandling skattemässigt beroende på om köparen direkt eller indirekt var ägt av ett utländskt rättssubjekt.

Domstolen inledde med att konstatera sin kompetens eftersom ett utländskt subjekt omfattades av de svenska reglerna. Därefter prövades om de svenska reglerna stred mot etableringsfriheten. Domstolen kom fram till att de svenska reglerna kunde avskräcka svenska företagare från att driva företag i andra medlemsstater. Den svenska bestämmelsen konstaterades försvåra för utländska rättssubjekt att etablera sig i Sverige, då reglerna frantog säljaren den skattecredit som utgår då det köpande bolaget är svenskägt. Sverige och Riksskatteverket invände och menade att reglerna var berättigade.

⁸² Ibid, sid. 489

⁸³ IL 53:6-8

⁸⁴ Bestämmelser om etableringsfrihet finns i art 43, 46 och 48. Fri rörlighet för kapital behandlas i art 56 och 58.

Argumenten som användes var att reglerna skulle motverka skatteflykt och hänvisade även till koherensen i det svenska skattesystemet. Ingen av invändningarna godkändes. EG-domstolen menade att kriteriet för att tillämpa särbehandlingen endast var att det fanns ett utländskt ägarintresse. Visserligen fick varje medlemsstat motverka skatteflykt men de svenska bestämmelserna ansågs inte vara proportionella. Vad gällde koherensen fastslogs att det direkta samband som tidigare godkänts för att motivera olikbehandling saknades.⁸⁵

Då reglerna dels var diskriminerande och inte heller kunde rättfärdigas förhindrade fördragets bestämmelser om etableringsfrihet en tillämpning av de svenska bestämmelserna. Med ett resonemang som liknar det ovan beskrivna konstaterade domstolen att de svenska bestämmelserna även stred mot reglerna om fri rörlighet för kapital.

Det beskrivna rättsfallet kan med fördel användas av den som idag äger ett högt värderat svenskt aktiebolag och avser att sälja bolaget. Genom rättsfallet kan säljaren i nuläget slippa den fingerade kapitalvinsten i 53 kap IL vid en överlåtelse till ett holdingbolag inom EG där säljaren har ett ägarintresse. Vid en senare försäljning av det svenska bolaget kan vinsten istället skapas i ett holdingbolag enligt ovan beskrivna modell. Det ska framhållas att de svenska reglerna ansågs strida mot EG-rätten på grund av sin vida omfattning samtidigt som domstolen uttalade att det var förenligt med EG-rätten när ett medlemsland försökte skydda sig mot skatteflykt. Det kan därför tänkas att lagstiftaren i framtiden genom ändring av skattelagstiftningen försöker hindra skatteflykt på ett sätt som samtidigt är förenligt med EG-rätten. Problemet med den praktiska utformningen av ett sådant förslag lämnas till lagstiftaren.

3.2.8 Analys holdingbolag

Utländska regler om behandling av holdingbolag kan med stor framgång utnyttjas för en ägare av ett svenskt fåmansbolag. Genom att låta holdingbolaget äga bolaget i vilket du bedriver verksamhet kan den skatt som du primärt behöver betala hållas nere till i princip den svenska bolagsskatten. Förutsatt att du avser att driva ditt bolag på längre sikt är Danmarks regler mycket förmånliga. Reglerna i Danmark ger möjlighet att använda holdingbolag som skattefria "sparbössa" om du väljer att själv äga bolaget. Men reglerna ger även en möjlighet till att låta danska holdingbolag vara ett led i ett skatteupplägg där pengarna via exempelvis utdelning skickas vidare. Här ger avsaknaden av kupongskatt en mycket positiv effekt.

Jämfört med Holland, Belgien och Luxemburg har Danmark betydligt mer förmånliga regler för frågor som rör lämnad utdelning, vilket är en klar fördel om avsikten är att skicka vinsterna utom EU. I Danmark utgår ingen

⁸⁵ Jfr C-204/90 Bachman

kupongskatt oavsett destination för utdelningen. Om syftet med holdingbolaget är att snabbt sälja dotterbolaget med en skattefri vinst som följd är Danmark ett dåligt alternativ. Detta på grund av det treårskrav som finns i de danska reglerna. För den som snabbt vill sälja ett dotterbolag via ett holdingbolag med skattefri vinst som följd är Holland ett bättre alternativ. Detta då Hollands enda krav för skattefrihet är att bolaget överhuvudtaget beskattas samt att moderbolaget har ett innehav på minst 5 %.

Danmark är inte heller lämpligt som moderbolag till bolag som driver finansiell verksamhet och samtidigt är utsatta för beskattning under 24 %. Om det danska bolaget äger ett svenskt bolag som driver en icke finansiell verksamhet och då den svenska bolagsskatten är 28 % klarar koncernen de danska kraven. När det gäller Danmarks räntekorrigeringsregler innebär dessa att det danska bolaget kan finansieras upp till 80 % med lån och ändå behålla avdragsrätten för räntekostnaden. Reglerna kan få betydelse om holdingbolaget exempelvis behöver finansiera ett uppköp av ett dotterbolag och bolaget inte har tillräckligt med eget kapital.

Slutligen ska framhållas att Danmark ligger nära Sverige geografiskt sett vilket kan ge en ökad trygghetskänsla. Politiskt sett är landet stabilt och rättssäkerheten är hög.

3.3 Royaltymodellen

I detta avsnitt behandlas de möjligheter till skatteplanering som kan göras med hjälp av royaltyersättningar. Någon definition för vad som är royalty finns inte inom svensk skatterätt. I IL 13:11 erkänns dock royalty som ett begrepp. Exempel på royalty är ersättning för utnyttjande av licenser, varumärken eller patent.

Modellen går ut på följande. Behandlingen av mottagen royalty är i vissa stater väldigt förmånlig. Antingen är beskattningen väldigt låg eller också utgår ingen beskattning alls. England, Malta, Schweiz och Holland är några exempel. I något av dessa länder anlitas ett royaltybolag. I royaltybolaget finns specialkompetens för hantering av royaltyn.

Samtidigt upprättas ett bolag i ett offshoreland. Ägandet i bolaget anpassas så att inkomsterna inte träffas av svensk CFC-lagstiftning. (Se mer om offshorebolag nedan). Det svenska bolaget säljer varumärket till offshorebolaget för ett pris som motsvarar marknadsvärdet. Därefter licensierar offshorebolaget ut varumärket till royaltybolaget som i sin tur hyr ut det till det svenska bolaget.⁸⁶

⁸⁶ Valdermasson, skatteplanera för den nya ekonomin, sid. 116-121

Även internationellt saknas en allmän definition av vad som är royalty. Konsekvensen blir att begreppet kan ha olika betydelser i olika länder och olika dubbelbeskattningsavtal. Det är därför av stor betydelse att ha kunskap om behandlingen av royalty i de stater i vilka inblandade bolag placeras.⁸⁷

Av stor vikt är att det svenska bolaget kan få avdrag för utbetalda royaltyersättningar. Stöd för avdrag hämtas från den allmänna bestämmelsen om avdrag för intäkternas förvärvande.⁸⁸ Till skillnad från om en immateriell tillgång förvärvas för en engångssumma får bolaget avdrag i takt med att utbetalningarna periodvis betalas till royaltybolaget.

Då ett svenskt bolag som har ett fast driftsställe i Sverige betalar royalty till ett utländskt bolag gör Sverige anspråk på att beskatta det utländska bolaget för ersättningen i inkomstslaget näringsverksamhet.⁸⁹ Detta anspråk på skatt har avtalats bort i vissa dubbelbeskattningsavtal. Genom att utnyttja dessa avtal samt den förmånliga behandling av royalty som finns flera länder kan royaltyn skickas med avdragsrätt från Sverige och tas emot i ett royaltybolag utan beskattningskonsekvenser. Royaltybolaget tar en liten ersättning och betalar sedan resterande belopp till offshorebolaget. Uppkommer beskattning blir den ofta marginell. Det gäller dock att ha kunskap om mellanlandets interna lagstiftning. Flera stater belägger royalty med källskatt. Många gånger kan effekten av källskatten lindras eller helt elimineras med hjälp av dubbelbeskattningsavtal.⁹⁰

Som slutsats kan följande sägas. Vill du använda modellen säljer du inledningsvis ditt varumärke till offshorebolaget. Det är viktigt att göra en utredning om varumärkets värde så att inte felprisregeln⁹¹ blir tillämplig. Ersättningen för varumärket är en skattepliktig intäkt. När du sålt varumärket blir effekten av den beskrivna modellen att ersättningen som betalas till royaltybolaget belastar det svenska bolagets resultat. Därigenom minskas bolagsskatten. Pengarna skickas till låg kostnad först till royaltybolaget och sedan vidare till offshorebolaget. Ersättningarna bör inte sättas för högt eftersom du då riskerar att skattemyndigheten upptaxerar bolaget med stöd av felprisregeln. För att undvika detta låter du en utomstående värderingsman sätta ett värde på royaltyn. Risker finns att skattemyndigheten försöker komma åt royaltybetalningarna med hjälp av genomsyn och hävda att det föreligger en ägaridentitet. Denna risk minskas med hjälp av det mellanliggande royaltybolaget.

⁸⁷ Tivéus, Internationella skattehandboken, sid. 213

⁸⁸ IL 16:1

⁸⁹ IL 6:11

⁹⁰ Jfr OECD:s modellavtal art 12

⁹¹ Regeln finns i IL 14:19 och innebär att ett bolag riskerar att bli upptaxerat om resultatet blir lägre än vad det skulle ha blivit om avtalet hade ingåtts mellan oberoende näringsidkare. Regeln gäller dock endast under vissa förutsättningar.

3.4 Offshorestater och skatteparadis

3.4.1 Definition och upplägg

Följande kriterier kan användas för att gemensamt definiera skatteparadis och offshorestater⁹²:

- Relativt låga skatter
- Hög banksekretess och välutvecklad finansiell sektor
- Möjligheter till moderna kommunikationsmedel
- Stabil valuta och avsaknad av valutaregleringar
- Politisk stabilitet
- Existens av dubbelbeskattningsavtal, som dock inte bör innehålla någon del som ger andra länders myndigheter rätt till insyn
- Enkelt och billigt att etablera en verksamhet i landet utan krav på någon fysisk närvaro

Ett bolag som är verksamt inom en offshorejurisdiktion har vanligtvis ingen reell verksamhet i sitt hemvisstland. Fysiskt består verksamheten av deltidsanställd personal och i vissa fall endast av en postbox. Som lämpliga jurisdiktioner kan nämnas Caymanöarna, Isle of man, Cook Island och Gibraltar. I offshorebolaget kan tillgångar ansamlas för att delas ut till ägaren vid något lämpligt tillfälle, exempelvis vid utflyttning från Sverige eller vid pensionering. Utdelning till ett offshorebolag kan ofta tas emot utan någon beskattning alls. Detta tillsammans med att många kapitalvinster är skattefria gör ett offshorebolag lämpligt som en del i ett skatteupplägg.

Från den svenska lagstiftarens sida har offshorebolag setts som ett hot mot vad man kallar ”det svenska skatteunderlaget”. Genom införandet av den så kallade CFC-lagstiftningen har ett försök gjorts att hindra svenska skatteskyldiga att skatteplanera med hjälp av CFC-bolag.

3.4.2 Den svenska CFC-lagstiftningen

Den svenska lagen gör skillnad på utländska bolag och andra utländska juridiska personer än utländska bolag. Utländska bolag är begränsat skatteskyldiga och blir endast beskattade för vissa inkomster. För att klassas som ett utländskt bolag skall antingen Sverige ha ingått dubbelbeskattningsavtal med den stat där bolaget har sin hemvist eller ska bolaget beskattas på ett likartat sätt jämfört med svenska bolag. Då en utländsk juridisk person inte uppfyller de krav som ställs för att klassas som utländskt bolag beskattas bolagets svenska ägare för sin del av bolagets vinst.

⁹² Jfr Intertax, Moreman, Sébastein, The main characteristics of tax havens, sid. 368-375 se även BRÅ, Finansiella offshoremarknader och skatteparadis, 2000:19 sid. 28

Detta sker oavsett om vinsterna hämtas hem eller inte. CFC-lagstiftningen tillämpas om någon av följande förutsättningar är uppfyllda.

Det första fallet som utlöser delägarbeskattning är då delägaren beskattas för bolagets inkomster i landet där bolaget har sin hemvist. Den andra förutsättningen som utlöser delägarbeskattning är då ägaren eller till honom närstående innehar minst 10 % av den juridiska personens kapital eller av röstetalet för samtliga andelar. Dessutom skall minst 50 % av bolagets kapital eller röstetal direkt eller indirekt innehas av obegränsat skatteskyldiga personer.⁹³

3.5 Truster

En trust kan liknas vid den svenska stiftelsen och hör hemma i den anglosaxiska rätten. Nedan skall undersökas om en trust kan äga ett utländskt offshorebolag och om det leder till att bolaget undgår att träffas av CFC-lagstiftningen. Vidare skall undersökas vilka övriga beskattningskonsekvenser trustar kan ge.

3.5.1 Civilrättslig bakgrund

Trusten har sitt ursprung i den anglosaxiska rättens equity. Den skapades under medeltiden och var ett sätt att kringgå en slags arvsskatt som utgick då fast egendom skiftades.⁹⁴ En trust upprättas av en settlor (stiftare). Denne överför egendom till trustee. Trustee skall inneha egendomen till förmån för en eller flera beneficiaries (förmånstagare). Trusten består under en period som betecknas som "the trust period". Vid utgången av denna period är meningen att trustee skall överlåta egendomen till de förmånstagare som bestäms i trustkunden. Trustkunden är ofta skriftlig och innehåller de instruktioner som stiftaren ger trustee. Förmånstagaren kan sägas ha en form av rättighet till trustegendomen medan den legala äganderätten tillkommer trustee. En trust är alltså ingen juridisk person utan beteckningen på det rättsförhållande som gäller mellan de inblandade parterna.⁹⁵ När stiftaren har upprättat trusten kan denne inte längre återkalla egendomen. Undantaget är då stiftaren i trustkunden förbehåller sig rätten att återkalla egendomen. Stiftaren har även möjlighet att utse en protector. Den utsedde får då en kontrollerande funktion och kan ges vetorätt i vissa frågor.

Ett sätt att klassificera trustar är att dela in dem efter vilka som är förmånstagare. En "private trust" har en bestämd krets förmånstagare som ofta sammanfaller med medlemmarna inom en familj eller släkt. En "publik

⁹³ IL 6:7-16

⁹⁴ Bogdan, Komperativ rättskunskap, 1993, sid. 116

⁹⁵ Simon, Kent, Skattenytt, 1992, sid. 408-409

trust” upprättas i syfte att tillgodose en större krets personer. Om syftet med en publik trust är välgörande kallas den ”charitable trust”.

Om förmånstagarna i trusterkunden är individuellt bestämda kallas trusten för fixed trust. Trusteen har i dessa fall ingen möjlighet att själv bestämma till vem av förmånstagare som överlåtelse sker och storlek på den egendom som utbetalas. Motsatsen är en discretionary trust. Inom de ramar som angivits i trustkunden ges trusteen en rätt att bestämma till vem och när överlåtelse av trustegendom skall ske.

3.5.2 Skattekonsekvenser i Sverige vid användandet av en trust

Nedan skall undersökas vem som kan beskattas för inkomster från den egendom som överförs till trusteen. Vidare skall undersökas om någon behöver ta upp trustegendomen vid beräkning av förmögenhetsskatt i Sverige, uppkomsten av eventuell gåvoskatt samt hur utfallande belopp beskattas. De inblandade parterna behandlas nedan var för sig.

Utgångspunkten för vem som skall beskattas för vilka inkomster finns i IL 3:8. Här skall alla oinskränkt skatteskyldiga beskattas för alla ”sina” inkomster. Normalt uppkommer inga problem att avgöra till vem en viss inkomst ska härledas. Inkomst är ett mått på konsumtionsförmåga och för att någon ska anses ha tillförts en inkomst bör rimligen personens konsumtionsförmåga ha ökat.

I RÅ 1962 ref 46 beskattades en kyrkoherde för vissa arvoden han begärt som ersättning för föredrag, trots att han avstått arvoden till en stiftelse. Fallet rörde arbetsinkomster och det är tydligt att det var förfoganderätten av inkomsten som var beskattningsgrundande. Då det gäller inkomst av kapital har regeringsrätten i RÅ 1992 ref 76 fastslagit att det är den som faktiskt uppbär inkomsten som blir den som beskattas för densamma. Slutsatsen av de redovisade rättsfallen är att om beskattning ska utgå bör den skatteskyldige minst ha haft förfoganderätt över inkomsterna.

3.5.2.1 Stiftaren

Om stiftaren kan träffas av några skatter torde dessa utgöras av inkomstskatt från trustegendomen samt förmögenhetsbeskattning om trustegendomen anses ingå i stiftarens förmögenhet. Av betydelse för den skattemässiga behandlingen borde vara om stiftaren på ett klart sätt skiljt trustegendomen från den egendom som stiftaren innehar med full äganderätt.⁹⁶ För att avskiljande ska ha skett bör stiftaren inte kunna förfoga över trustegendomen.

⁹⁶ Jfr diskussion Simon, Kent, Truster, Skattenytt, 1992, sid. 417 se även RÅ 2000 ref 28

Utgångspunkten är att parterna, då de upprättar trusten, avser att egendomen efter trustperioden skall tillfalla förmånstagarna. Som tidigare nämnts har stiftaren möjlighet att förbehålla sig rätten att återkalla stiftelsen. Ett sådant förbehåll ska göras i trusterkunden och innebär att stiftaren till dess att egendomen tillkommit förmånstagarna har rätt att återta egendomen. Vid en skattemässig bedömning av en trust där stiftaren har gjort ett återkallelseförbehåll i trusterkunden finns därför en påtaglig risk för att stiftaren anses ha egendomen inom sin förmögenhetssfär. Detta resonemang stöds av det svenska rättsläget avseende stiftelser. I RÅ 1964 fi. 1656 hade stiftaren förbehållit sig rätten att upplösa den då aktuella stiftelsen. Därför beskattades stiftaren både för stiftelsens förmögenhet och avkastning.

I en av sina artiklar menar Simon att bedömningen om stiftaren är obligationsrättsligt bunden bör ta sin utgångspunkt i den svenska civilrätten.⁹⁷ Eftersom trusten, trustee och trustegendom uteslutande befinner sig i stater som erkänner trusten som rättsfigur, anser jag, att detta kan ifrågasättas. Det mest rimliga vore att kontrollera om stiftaren är obligationsrättsligt bunden av sin disposition enligt det lands lag som är tillämpligt på trustegendomen för att konstatera huruvida stiftaren forfogar över trustegendomen.

Stiftaren kan själv ingå i förmånstagarkretsen. Simon menar att man då bör skilja på det fall stiftaren endast har rätt till avkastning och det fall där han kan erhålla trustegendom. I det senare fallet menar Simon att avsikten med upprättandet kan ifrågasättas och då stiftaren är förmånstagare till själva egendomen borde detta kunna jämföras med det ovan beskrivna förbehållet.

Det kan ifrågasättas om Simon går för långt. Har stiftaren ingen möjlighet att förfoga över trustegendomen under "the perpetuity period" utan att denna rätt tillkommer trusteesn borde det inte vara ett tillräckligt skäl för att äganderätten till trustegendomen skall tillräknas stiftaren. Bedömningen i det fall då stiftaren endast kan erhålla en del av avkastningen bör bli densamma.

Frågan vilken betydelse användandet av en protector har ska också beröras. Utgångspunkten får anses vara att protectorns huvuduppgift är att se till att trusteesn följer de i trusterkunden givna instruktionerna. Om protectorn genom vetorätt givits så långtgående befogenheter att han i praktiken har kontroll över till vilka utbetalningar sker samt kontroll över ändrande av förmånstagarkretsen borde detta tillsammans med eventuell intressegemenskap med stiftaren innebära att stiftaren anses förfoga över trustegendomen. Om karaktären på trusten är fixed eller discretionary bör inte få betydelse för om stiftaren skall anses som ägare till trustegendomen.

⁹⁷ Simon, Kent, Några problem kring upprättande av truster, svensk skattetidning, 1998, sid. 465- 468

Sammanfattningsvis kan konstateras att genom att avstå från förbehåll och för långtgående befogenheter från eventuell protector bör stiftaren kunna undgå att bli förmögenhetsbeskattad för trustegendomen eller inkomstbeskattad för dess avkastning. För det fall trustegendomen eller inkomsterna av den tillräknas stiftaren hänförs de med största sannolikhet till någon av inkomstlagen tjänst, kapital eller näringsverksamhet. Det kan även tänkas att stiftaren ingår i förmånstagarkretsen och är oinskränkt skattskyldig då det är dags för utbetalning.

3.5.2.2 Skatt på avkastning och förmögenhet då stifteren anses vara ägare till trustegendomen

Blir det aktuellt med beskattning av stiftaren kan det konstateras att någon form av genomsyn gjorts av trusten. Stiftaren blir då skyldig att ta upp de tillgångar som finns hos trusteesn som förmögenhet.⁹⁸

För att det ska bli fråga om någon inkomstskatt krävs att inkomsten träffas av något inkomstslag. Det upplägg som uppsatsen behandlar går främst ut på att trusteesn äger tillgångar i form av andelar i bolag, pengar eller andra kapitaltillgångar.

För att inkomsten ska träffas av inkomstslaget näringsverksamhet krävs att verksamheten som stiftaren anses inneha drivas som förvärvsverksamhet, självständigt och yrkesmässigt. Förvisso kan vinstsyfte- och självständighetskriteriet möjligen anses uppfyllda. Att äga bolagsandelar eller övriga tillgångar kan knappast uppfylla kravet på yrkesmässighet, då inga tjänster eller varor tillhandahålls. Att stiftaren inkomstbeskattas i inkomstslaget näringsverksamhet kan därför uteslutas.

Till inkomstslaget kapital hänförs inkomster som föränleds från innehav av tillgångar.⁹⁹ Om stiftaren anses som ägare till trustegendomen och denna ger avkastning är det rimligt att inkomsten beskattas i kapital. Rättsläget är dock oklart.

3.5.2.3 Förmånstagarna

De beskattningskonsekvenser som uppkommer för förmånstagarna bör även de ta utgångspunkt i förmånstagarnas obligationsrättsliga rättighet till trustegendomen eller avkastningen. I en discretionary trust eller i de fall då stiftaren förbehållit sig upplösningrätt av trusten kan med säkerhet sägas att förmånstagarna inte kan tillräknas någon äganderätt till trustegendomen. Rättigheten som tillkommer förmånstagaren i dessa fall får anses mycket svag. I de fall trusten är en fixed trust där inga förbehåll gjorts av stiftaren är

⁹⁸ SFL 2-3 §

⁹⁹ IL 41:1

den rättighet som tillkommer förmånstagarna betydligt starkare. Förmånstagarna kan dock inte förfoga över trustegendomen och kan därför inte anses vara ägare till densamma. Den rättighet som tillkommer förmånstagarna kan i dessa fall närmast liknas vid en fordran.

Den inkomstmässiga behandlingen av utfallande belopp bör vara olika beroende på den rätt som tillkommer förmånstagaren. Förutsatt att förmånstagaren när utbetalningen sker fortfarande är oinskränkt skatteskylldig i Sverige talar mycket för följande bedömning. Utbetalningar från en discretionary trust är inte inkomst av näringsverksamhet (se argumentation under 3.5.2.2) Då den rättighet som tillkommer förmånstagaren vid en discretionary trust inte är särskilt stark kan den inte anses utgöra någon tillgång. Utbetalningarna borde då inte träffas av kapitalbeskattning. Periodiskt utfallande betalningar upptas som inkomst av tjänst, IL 10:2 p 2. Då truster har behandlats som ett självständigt subjekt stöds tjänstebeskattning av praxis.¹⁰⁰ Det sagda tillsammans med det faktum att inkomstslaget tjänst i det nya inkomstbegrepp som fastslås i den nya inkomstskattelagen fått verka som en ”slasktratt” gör att sannolikheten är stor för att utbetalningar från truster av discretionary typ blir tjänstebeskattade.

Om utbetalningen härleds från en fixed trust borde bedömningen bli annorlunda. Då rättigheten som tillkommer förmånstagaren kan liknas vid en fordran och då denna utgör en tillgång är det rimligt att anse att utbetalningen härleds från denna tillgång. Konsekvensen borde då bli att utbetalningen träffas av inkomstlaget kapital.¹⁰¹

Ur ett förmögenhetsskatterettsligt perspektiv kan följande sägas. Då en förmånstagare inte kan sägas äga trustegendomen kan denne inte bli förmögenhetsbeskattad av denna anledning. Förmånstagaren är dock skatteskylldig enligt SLF om denne har rätt till avkastning från en familjestiftelse eller har rätt till avkastning och därför skäligen bör betraktas ägare av familjestiftelsens tillgångar.¹⁰² Vid beräkningen av den skattegrundande förmögenheten skulle en trust kunna anses utgöra en familjestiftelse. Förmånstagaren blir i dessa fall beskattad för stiftelsens förmögenhet.¹⁰³ Är förmånstagarskresten vidare än en familj skulle skatteskylldighet kunna uppkomma om rättigheten som tillkommer förmånstagaren kan anses utgöra en fordran i pengar.¹⁰⁴

Det sagda bör dock kompletteras med följande. För att förmånstagarens rättighet ska kunna liknas vid en fordran eller att denne skall bli beskattad som ägare bör rättigheten vara ovillkorlig. Avsaknad av förfoganderätt till avkastning och egendom samt det faktum att rättigheten borfaller vid

¹⁰⁰ RÅ 1942 ref 21, RÅ 1952 ref 31, RÅ 1957 fi 1096

¹⁰¹ IL 41:1

¹⁰² IL 8 §

¹⁰³ SFL 8 § p 4 läst med 3 st

¹⁰⁴ SFL 3 § p 11

dödsfall har i praxis ansetts utgöra omständigheter som gör att rättigheten inte ska tas upp enligt SFL.¹⁰⁵

Förutsatt att stiftaren stadigvarande vistas i Sverige, är bosatt eller medborgare här eller har flyttat härifrån inom en tioårsperiod skulle fråga om gåvoskatt kunna uppkomma. För att en civilrättsligt giltig gåva ska anses ha utgått krävs att gåvokriterierna är uppfyllda. Förmånstagaren är rimligtvis inte trustegendomens primära mottagare. Då inte heller någon förmögenhetsökning sker hos trustegendomens förmånstagare borde denna inte heller kunna anses vara gåvomottagare.

3.5.2.4 Trusteen

Då truseen vanligtvis inte har sin hemvist i Sverige blir denne endast begränsat skatteskyldig.¹⁰⁶ Avkastningen på trustegendomen träffas därmed inte av någon svensk inkomstskatt, såvida inkomsterna inte är sådana som avses i IL 3:18-19.

För frågan om eventuell gåvoskatt gäller enligt svensk internrätt att det är den som förvärvar egendomen som är skatteskyldig.¹⁰⁷ Då det gäller stiftelser är det dessa och inte stiftelsernas förmånstagare som är gåvoskatteskyldiga för de medel som tillförs stiftelsen. Analogt med vad som gäller stiftelser borde det rimligtvis bli trusteen som blir skatteskyldig vid eventuell gåvobeskattnings.

Skattskyldigheten för gåvor inträder då givaren är antingen bosatt, stadigvarande vistas i Sverige, eller är svensk medborgare. Skattskyldigheten består 10 år efter att givaren har lämnat Sverige.¹⁰⁸ Det är därför troligt att trusteen träffas av gåvoskatt i Sverige. Förutsatt att truseen kommer att äga egendom i Sverige blir gåvoskattskyldigheten beaktansvärd. Då trusten ska vara en del i ett skatteupplägg kan de transaktioner som bör vidtas göras i rätt följd och för att därigenom hålla effekterna av gåvoskatten nere.

3.5.3 Truster och CFC-lagstiftningen

Här skall undersökas om trustinstitutet kan användas som en lösning för det ovan beskrivna CFC-problemet. Förutsatt att trusteen befinner sig utom Sveriges territorium har ovan konstaterats att trusteen blir begränsat skatteskyldig.

För att inte träffas av CFC-lagstiftningen och därför bli beskattad på delägarnivå krävs som första förutsättning att ägaren inte beskattas på

¹⁰⁵ RÅ 2000 ref 28

¹⁰⁶ IL 3:3

¹⁰⁷ AGL 2 §

¹⁰⁸ AGL 35 §

delägarnivå i bolagets hemvistland, likt beskattningen av svenska handelsbolag.¹⁰⁹ För att inte träffas av denna del krävs en undersökning av lagstiftningen i det land där offshorebolaget ska etableras. Efter att ha valt rätt land och bolagsform gäller det att inte äga mer än 10 % av bolagets kapital eller kontrollera samma andel rösttal i CFC-bolaget samtidigt som någon annan oinskränkt skatteskyldig person äger minst 50 % av bolagets kapital eller kontrollerar samma andel röstetal i CFC-bolaget.

I RÅ 2000 ref 28 som visserligen rörde avdragsrätten för ett bolag vid överföring av pensionsmedel till en trusee uttalade Regeringsrätten;

”... att X AB definitivt avskilt sig från de till trusten överförda medlen och att ansvaret för den aktuella pensionsutfästelsen därvid flyttats över från X AB till trusten.”

Innebörden av Regeringsrättens uttalande borde vara att svensk rätt erkänner trusteeens äganderätt även i skattemässiga sammanhang. Regeringsrättens bedömning ger med stöd av en analog tillämpning stöd för följande. Om du upprättar en trust där du överlåter minst 50 % av CFC-bolaget träffas du med stor sannolikhet inte av CFC-lagstiftningen. För detta krävs antagligen att du gör ett civilrättsligt giltigt avskiljande vid överlåtelsen av äganderätten i bolaget till trusteeen enligt resonemanget som förts ovan. Vinsterna kan sedan skickas via trusten till förmånstagarna och ansamlas i offshorebolaget för att sedan betalas ut till dig vid ett tillfälle du väljer.

3.6 Skatteplanering via kapitalförsäkringar

Det finns exempel på skatteplanering som sker med hjälp av utländska kapitalförsäkringar. Ett av typfallen är då en svensk oinskränkt skatteskyldig person överlåter aktierna i sitt fåmansföretag till ett utländskt försäkringsbolag. Aktierna utgör ersättning för en kapitalförsäkring och kommer därefter utgöra kapitalunderlag i försäkringen. Utdelning och eventuella kapitalvinster tillfaller försäkringsbolaget. Försäkringstagaren erhåller utbetalning från försäkringen.

En annan modell är att en svensk person tecknar en kapitalförsäkring hos ett utländskt försäkringsbolag. Försäkringstagaren och försäkringsbolaget bildar tillsammans ett handelsbolag eller ett kommanditbolag där försäkringsbolaget äger den betydande andelen. I det bildade bolaget bedrivs affärsverksamhet och vinst upparbetas. Försäkringsbolaget tillförs utdelning och eventuella kapitalvinster. Dessa kommer sedan försäkringstagaren till godo genom utbetalningar från kapitalförsäkringen.

3.6.1 Skattemässig behandling av kapitalförsäkringar

¹⁰⁹ IL 6:14

Livförsäkringar klassificeras antingen som kapitalförsäkringar eller pensionsförsäkringar. För att skattemässigt kunna skilja mellan försäkringarna har lagstiftaren uppställt vissa kriterier vilka en försäkring måste uppfylla för att klassas som pensionsförsäkring.¹¹⁰ En kapitalförsäkring är en livförsäkring som inte uppfyller villkoren för pensionsförsäkring.¹¹¹

Skattemässigt innebär en pensionsförsäkring att premien får dras av och beloppet som faller ut är skattepliktigt. För kapitalförsäkringar gäller det motsatta, premien som betalas är inte avdragsgill och beloppet som faller ut är inte skattepliktigt.¹¹² Avkastningen i kapitalförsäkringen beskattas genom en schablonmässigt bestämd avkastningsskatt som utgör 27 % av ett beräknat skatteunderlag. Detta underlag utgörs av värdet på kapitalet i försäkringen vid årets ingång multiplicerat med den genomsnittliga statslåneräntan under det föregående året. Om försäkringsbolaget inte är skatteskyldigt i Sverige belastas istället försäkringstagaren med skattskyldigheten.¹¹³

Vid en traditionell livförsäkring har försäkringstagaren ingen möjlighet att påverka hur den betalade premien förvaltas. Istället kan försäkringstagaren sägas ha ett anspråk på utfående av en andel i försäkringsbolagets totala förmögenhet. Sedan 1990-talet erbjuder försäkringsbolag på den svenska marknaden så kallade United-link försäkringar eller fondförsäkringar. Det speciella med denna försäkringsform är att försäkringstagaren själv beslutar i vilka fonder som de satsade premierna ska placeras. Försäkringstagaren tar hela risken för utvecklingen av fonderna. Civilrättsligt ägs dock fonderna av försäkringsbolaget och försäkringstagaren äger ett anspråk mot försäkringsbolaget. Det finns även utländska försäkringsbolag som tillhandahåller produkter där försäkringskapitalet kan placeras i fåmansbolag.¹¹⁴

3.6.2 Gränsdragning mellan vanligt sparande och kapitalförsäkring

Avkastning från vanligt sparande såsom aktievinster, räntor mm skattas i inkomstslaget kapital. En kapitalförsäkring beskattas som ovan redovisats schablonmässigt efter värdet i försäkringen oavsett storlek på avkastningen. För den vars kapital ger en hög avkastning finns betydliga skattevinster att göra om sparandet kan ske inom ramen för en kapitalförsäkring. Gränsdragningen mellan vanligt sparande och sparande i kapitalförsäkring skall därför beröras.

¹¹⁰ IL 58:4-16

¹¹¹ IL 58:2 2 st

¹¹² IL 12:34, 11:1, 9:2 2 st samt 8:14

¹¹³ 2 § Lag om avkastningsskatt på pensionsmedel

¹¹⁴ Rask, Kaj, Skatteplanering och utländska kapitalförsäkringar, skattenytt, sid. 515-516

I RÅ 1989 not 373 hade en person tecknat en engelsk livförsäkring. Försäkringen som var fondanknuten skulle betalas ut på försäkringstagarens dödsdag. Försäkringstagaren hade även en option som innebar att han när som helst kunde begära utbetalning från försäkringen och då erhålla en engångssumma eller periodvis utgående utbetalningar. Då storleken av det utfallande beloppet stod i relation till den tidpunkt då försäkringstagarens död inträffade ansåg skatterättsnämnden att det fanns ett riskmoment i försäkringen. Därför klassificerades den som kapitalförsäkring. Bedömningen fastställdes av Regeringsrätten.

I RÅ 1994 not 19 prövades åter frågan om vilken risk som krävdes för att ett sparande skulle anses vara en kapitalförsäkring. A hade tecknat en försäkring av united-link typen. Försäkringen gav A rätt att årligen lyfta 10 % av försäkringens värde. Vid A:s dödsfall skulle det högsta av försäkringens resterande värde eller 101 % av det satsade kapitalet betalas ut. Det begränsade risktagandet i försäkringen hindrade inte att försäkringen klassades som en livförsäkring. Resonemanget fastställdes i Regeringsrätten.

Av den praxis som redovisats ovan kan sammanfattningsvis sägas att det riskmoment som krävs för att en försäkrings skattemässigt ska behandlas som kapitalförsäkring är mycket begränsat. Dessutom krävs att parterna som ingått försäkringsavtalet benämnt försäkringen som en livförsäkring. Det sagda gäller fondknutna försäkringar. Frågan som ska belysas nedan är om konstruktionen fortfarande håller skattemässigt om försäkringskapitalet placeras i onoterade aktier. Följden av konstruktionen blir att den tjänstebeskattning som enligt svensk intern rätt uppkommer vid utdelning från ett fåmansbolag ersätts av den schablonmässiga avkastningsskatten.

3.6.3 Ägandeförhållande efter överlåtelse till kapitalförsäkring

Inledningsvis kan konstateras att i det fall då ägaren av fåmansbolaget överlåter sitt företag till försäkringsbolaget utlöser transaktionen kapitalvinstbeskattning.¹¹⁵ Här ska utredas om och i så fall hur stor risken är att den ursprungliga ägaren efter transaktionen anses vara ägare till bolaget.

Befintlig praxis där frågor om skattemässig genomsyn behandlats är relativt tunn. I RÅ 1987 ref 119 hade ett företag lånat ut olja till ett annat. Företaget som innehade oljan hade full förfoganderätt och tillräknades därför äganderätten vid en skatterättslig bedömning. I RÅ 1987 ref 62 rörde frågan ett så kallat "sale-and-lease-back-mål". Regeringsrätten konstaterade inledningsvis att frågan rörde om det gick att frånga den form som parterna avsett när de ingått avtal och ge avtalet en annan innebörd vid den skatterättsliga bedömningen. Vidare uttalades att det krävs stor restriktivitet

¹¹⁵ IL 44:3

vid frågåendet av den form som parterna uppställt, då det försvårar för både myndigheter och enskilda att se konsekvenserna av sitt handlande. I fallet underkändes inte äganderätten. I senare praxis har Regeringsrätten i liknande fall underkänt formell äganderätt efter djupa analyser av vem som utövade den riktiga ägarrollen.¹¹⁶

Det borde anses någorlunda klart att den ursprungliga ägarens befogenheter kommer att spela roll vid en bedömning av vem som anses äga bolaget. Då aktier överläts till ett utländskt försäkringsbolag kan konstateras att den formella äganderätten övergår till försäkringsgivaren. Den ursprungliga ägaren behåller rätten till avkastningen från bolaget genom att vinsterna indirekt betalas ut genom avkastning från försäkringen. Väljer den ursprunglige ägaren att jobba kvar i bolaget och dessutom blir befullmäktigad att sköta bolagets löpande förvaltning talar mycket för att den ursprunglige ägaren har kvar det huvudsakliga inflytandet över bolaget.

Förutom de avgifter som den ursprunglige ägaren betalar till försäkringsbolaget är det svårt att tänka sig att försäkringsbolaget har något intresse i ett svenskt fåmansföretag. Om det dessutom finns bestämmelser i försäkringsvillkoren som innebär att försäkringstagaren när som helst kan återköpa försäkringen tillsammans med att försäkringsbolaget inte kan sälja bolaget till tredje man, talar mycket för att den ursprunglige ägaren har behållit de väsentliga ägarfunktionerna i bolaget. Antingen kan påstås att försäkringsbolagets äganderätt är kraftigt uttunnad eller så har den ursprungliga ägaren ”klätt” äganderätten till bolaget i en försäkring. Dessa omständigheter talar för en genomsyn av äganderätten. De bör dock ställas mot de omständigheter som talar mot en genomsyn. Regeringsrätten har uttalat en restriktion då frågan gäller om det går att frånga den form för en transaktion som parterna uppställt. Ett annat argument mot genomsyn är partsavsikten som då utreds på ett objektivt plan. Möjligheten för den ursprunglige säljaren att köpa tillbaka bolaget talar för att parterna rent objektivt avsett en äganderättsövergång. Då det gäller United-links försäkringar har försäkringstagaren en långtgående dispositionsrätt över fonderna och tar dessutom helt den finansiella risken för den ekonomiska utvecklingen. Trots detta anses fonderna civilrättsligt ägda av försäkringsbolaget. Den enda skillnaden vid en jämförelse av United-link försäkringar och upplägget då ett fåmansbolag ägs av ett försäkringsbolag är att kapitalunderlaget är placerat i ett före detta fåmansbolag.

Fram till idag finns ingen praxis på området även om detta skulle vara önskvärt. Av det framförda går att dra slutsatsen att den som väljer ett motsvarande upplägg har utsikter att klara en skattemässig prövning. Då det finns starka argument både för och mot genomsyn får processrisken för upplägget bedömas som relativt stor.

¹¹⁶ RÅ 1998 ref 58 I, II, III

Mer intressant för den enskilde företagaren borde vara att hitta ett alternativ där risken för eventuell genomsyn är mindre men där det ändå går att kringgå 3:12-reglerna¹¹⁷. För att åstadkomma detta bör rimligen de befogenheter som säljaren behåller vara mycket små. Många företagare kommer då antagligen att bedöma alternativet som dåligt av skäl som inte är skattemässiga. Det finns dock verksamheter av den typ där kunderna är knutna till företagaren som person snarare än det bolag i vilket företagaren för tillfället bedriver sin verksamhet. I dessa fall borde företagarna sannolikt vara beredda att acceptera ett upplägg där de för tillfället inte har full kontroll på bolaget.

Ett exempel kan vara då ett utländskt försäkringsbolag genom en kapitalförsäkring äger ett handelsbolag eller kommanditbolag tillsammans med en oinskränkt skatteskyldig person. Den skatteskyldige personen ges inget eller mycket lite inflytande över försäkringsbolagets förfogande av sin äganderätt. Den oinskränkt skatteskyldige företagaren har ändå kontroll över verksamheten då den inte är knuten till bolaget som sådant utan lätt kan flyttas till ett lämpligt bolag om så skulle önskas. Varje år säljs det årets handelsbolag och de upparbetade vinsterna går in i kapitalförsäkringen och kommer på så sätt försäkringstagaren tillgodo. Processrisken borde i detta fall vara mindre men är långt ifrån helt utesluten. Vid en rättslig prövning borde möjligheten att ägarkonstruktionen håller vara större än då försäkringsbolaget äger ett före detta fåmansbolag och den förra ägaren behåller stora befogenheter.

Motsvarande borde gå att uppnå med hjälp av stam- respektive preferensaktier i ett svenskt aktiebolag. Om preferensaktien ges 1/10 röst kan försäkringsbolaget äga 90 % av bolaget utan att ha det bestämmande inflytandet.

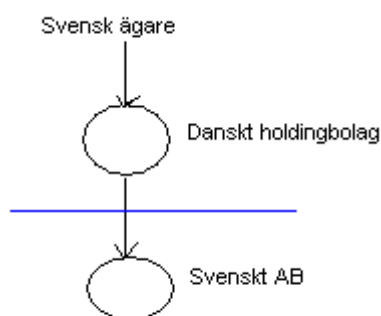
Företagaren bör inte heller i detta fall behålla några långtgående befogenheter avseende försäkringsbolagets aktier då detta skulle öka risken för genomsyn med progressiv tjänstebeskattnings som följd.

3.7 Kombinationsstrukturer

Här ska redovisas för möjliga transaktionskedjor och kombinationsstrukturer som kan användas beroende på vilka effekter du vill uppnå.

3.7.1 Svensk fysisk person – danskt holdingbolag – svenskt bolag

¹¹⁷ 3:12-reglerna används ofta som beteckning på de särskilda fåmansföretagarreglerna i IL kap 56 och 57. Namnet hänger kvar sedan äldre lagstiftning.

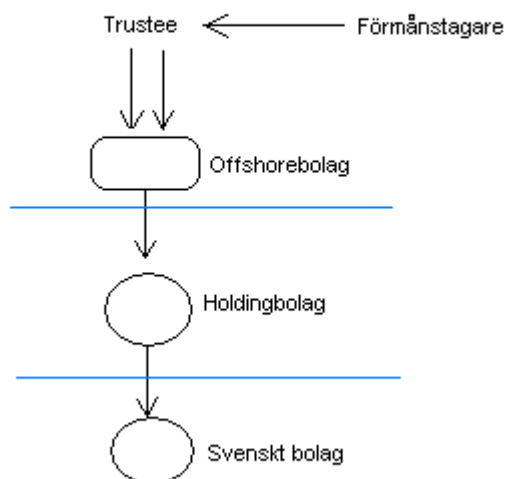
Utgångspunkten är att du driver ett svenskt bolag som du avser att äga indirekt genom ett danskt holdingbolag. Är värdet på bolaget högt blir effekten av kapitalvinsten vid överlåtelsen stor enligt den svenska interna rätten. Denna negativa effekt kan i dagsläget kringås genom att utnyttja EG-domstolens dom C-436/00 (se 3.2.7). För det fall Sverige lyckas ändra reglerna och det svenska bolaget har ett högt marknadsvärde är det lämpligt att undersöka om försäljningen bör föregås av en skalbolagsaffär. Vad som blir fördelaktigast beror på vilken skattemässig situation bolaget befinner sig i (för mer utförlig diskussion se 2.4 och 2.5 ovan).

Den skatt som uppkommer då ett danskt holdingbolag äger ett svenskt aktiebolag är 28 % bolagsskatt. Om du arbetar i bolaget och tar ut lön blir bolaget belastat med sociala avgifter och du får ta upp inkomsten i inkomstlaget tjänst. Vinsten som blir över kan delas ut till det danska holdingbolaget utan att svensk källskatt utgår. Skattefriheten erhålls genom det ovan beskrivna moder/dotterbolagsdirektivet eller det nordiska dubbelbeskattningsavtalet.

Enligt vad som beskrivits ovan (3.2.2) kan det danska bolaget ta emot utdelningen skattefritt. Genom bolagsstrukturen har vinsten från det svenska bolaget samlats upp i det danska till en skattekostnad av 28 %. Antingen kan du hämta hem vinsterna som oinskränkt skatteskyldig i Sverige eller väljer du att flytta utomlands för att där betala eventuell skatt på mottagen utdelning.

Om de vinster som överförts till det danska bolaget ger avkastning beskattas de enligt dansk intern skattelagstiftning. Det danska bolaget kan du antingen välja att äga själv alternativt kan du göra transaktionskedjan längre. Hur du privat kommer åt pengarna beskrivs nedan.

3.7.2 Trust – offshorebolag – holdingbolag – svenskt bolag

Om du inte vill att förvaltningen av vinsterna ska belastats med dansk inkomstskatt och vill slippa ta upp bolaget som förmögenhet kan ägandeförhållandena i holdingbolaget kompletteras. Genom att från början låta holdingbolaget ägas av ett offshorebolag i någon lämplig stat kan vinsterna skickas vidare från det danska bolaget utan att någon kupongskatt utgår (för mer utförlig diskussion se 3.2.5). Den normala behandlingen av mottagen utdelning i ett offshorebolag är att den är skattefri om den kommer från verksamhet som bedrivits utanför offshorestatens territorium.

När vinsterna väl är i offshorebolaget kan de förvaltas där till mycket låg skattekostnad. För att du inte ska bli beskattad enligt den svenska CFC-lagstiftningen upprättar du en trust enligt anglosaxisk modell (se 3.5) Du låter därefter trusten äga minst 51 % av bolagets aktier till förmån för exempelvis en familjemedlem. På så sätt träffas inte offshorebolaget av den svenska CFC-lagstiftningen och du undgår sanering av eventuell förmögenhet eftersom du inte anses äga egendomen.

3.8 Hur tillgodosöks du pengarna privat?

3.8.1 Sexmånadersregeln

Här ska utredas om det går att använda sexmånadersregeln för att tillgodosöra sig en del av de upparbetade vinster som sparats i ett offshorebolag. Sexmånadersregeln tillhör den interna skattelagstiftningen

och är tillämplig på oinskränkt skatteskyldiga personer. Syftet med regeln är att undvika omotiverad dubbelbeskattning när någon arbetar utomlands.

För skattefrihet för utomlands förvärvade inkomster krävs dels att utlandsvistelsen varat i minst 6 månader, dels att perioden som anställningen varat är minst sex månader. För regelns tillämplighet krävs dessutom att någon om än så liten skatt har betalats på verksamhetsorten. Kortare avbrott för semester och liknande i Sverige medges av regeln. Den uppställda begränsningen är 6 dagar per månad eller max 36 dagar på ett år.¹¹⁸ Regeln gäller för anställda och inte för egenföretagare.¹¹⁹

Det finns inga krav på att tjänstgöringen måste fullgöras i ett land utan regeln kan bli tillämplig även om arbetet sker i flera länder. Inte heller finns det något krav på storleken av den skatt som betalas i verksamhetslandet. Det avgörande är om någon beskattning sker i respektive verksamhetsland.

Valdemarsson hävdar i sin bok *"Skatteplanera för den nya ekonomin"* s 31 att så länge kraven är uppfyllda finns inget som hindrar att du har ett ägarintresse eller något annat intresse i det bolag där du är anställd. Avsaknad av ägarintresse i det bolag där personen är anställd är inget som krävs för att bestämmelsen ska vara tillämplig.

Då det ur ett skatteplanerarperspektiv finns anledning att omvandla utdelningsinkomster till tjänsteinkomster finns risk för att skattemyndigheten vill pröva frågan om beloppen överstiger en skälig ersättning för utfört arbete. Så länge ersättningen betalas ut för ett utfört arbete och inte är oskäligt hög borde regeln bestämt kunna användas även då det finns ett ägarintresse hos den anställde.

För den skatteplanerande som väljer att bo kvar i Sverige ger sexmånadersregeln en skatteventil. Den innebär att den som väljer att bo utomlands exempelvis vinterhalvåret och samtidigt har möjlighet att fullgöra någon form av uppdrag för ett lämpligt bolag har en möjlighet att under utlandsvistelsen tillgodogöra sig en del av värdet av upparbetade vinster till en mycket låg beskattning.

3.8.2 Utflyttning – begränsat skatteskyldig

Ett annat sätt att privat tillgodogöra sig vinsterna från sitt företag kan vara en utflyttning från Sverige. Det krävs dock god kännedom om skattesystemet i det land som du väljer att flytta till.

Då du inte längre är bosatt i Sverige och inte heller varaktigt vistas här kan du ändå bli skatteskyldig i Sverige om du anses ha "väsentlig anknytning"

¹¹⁸ IL 3:9

¹¹⁹ Prop 1966:127 s 50

hit och har varit bosatt här.¹²⁰ Vid bedömningen om någon har väsentlig anknytning till Sverige görs en helhetsbedömning av vissa omständigheter som står angivna i lagen.¹²¹ Omständigheterna är utformade för att kunna avgöra dina subjektiva avsikter att återvända till Sverige. Dessa omständigheter är:

- om du är svensk medborgare,
- hur länge du har varit bosatt här,
- om du inte varaktigt är bosatt på viss utländsk ort,
- om du vistas utomlands för studier eller av hälsoskäl,
- om du har en bostad här som är inrättad för åretruntbruk,
- om du har din familj här,
- om du bedriver näringsverksamhet här,
- om du är ekonomisk engagerad här genom att inneha tillgångar som direkt eller indirekt ger dig ett väsentligt inflytande i näringsverksamhet här,
- om du har en fastighet här, och
- liknande förhållanden.

Omständigheterna ska här kommenteras i turordning. Svensk medborgare har relativt liten betydelse i sammanhanget. Om du väljer att inte behålla ditt svenska medborgarskap talar detta för att du har för avsikt att bryta banden med Sverige.

Hur länge någon har varit bosatt här inverkar främst på utländska medborgare som varit bosatta i Sverige under en period. Vidare utreds om du skaffat en bostad på någon utländsk ort. Vid bedömningen tas hänsyn till om bostaden är inrättad för åretruntboende. Om du äger, hyr eller disponerar bostaden på annat sätt borde inte spela någon roll. Åker du utomlands på grund av hälsoskäl eller på grund av studier talar detta för att din avsikt är att återvända till Sverige.

Om du har en åretruntbostad i Sverige som du disponerar talar detta för en väsentlig anknytning till Sverige. I praxis har det dock varit möjligt att behålla en fastighet som var avsedd som fritidsbostad som även om den var värd mellan 7-10 miljoner kr utan att personen ansågs ha väsentlig anknytning till Sverige.¹²² Om din make väljer att stanna kvar i Sverige är detta en omständighet som starkt talar för väsentlig anknytning till Sverige.¹²³

Väljer du att vara ekonomiskt engagerad eller bedriva näringsverksamhet i Sverige kan detta vara ett tillräckligt skäl för att ensamt utgöra väsentlig

¹²⁰ IL 3:3 p 3

¹²¹ IL 3:7

¹²² RÅ 1992 not 367

¹²³ RÅ 1976 ref 116

anknytning till Sverige.¹²⁴ Om det däremot enbart rör sig om rena kapitalplaceringar faller dessa utanför bedömningen.¹²⁵ Aktieinnehav ner till 10 % har i äldre praxis ansetts konstituera väsentlig anknytning. Inom doktrin har dock hävdats att aktieinnehav på 25 % endast undantagsvis borde utgöra väsentlig anknytning.¹²⁶ Vidare kan närståendes engagemang inom verksamheter ha betydelse. I RÅ 1989 ref 118 fäste rätten stor vikt vid att den skatteskyldige deltog i skötseln av ett jordbruk som till 38 % ägdes av dennes omyndiga barn.

Punkten ”andra jämförliga omständigheter” kan vara optionsrätter, konvertibla skuldebrev, reverser i svenska bolag samt styrelseuppdrag i svenska bolag.¹²⁷ Makens ägande av åretruntbostad, andra fastigheter eller aktier är andra omständigheter som kan vägas in i bedömningen.¹²⁸ Om det står klart att den skatteskyldige inte har väsentlig anknytning upphör den oinskränkta skatteskyldigheten i och med avresan från Sverige. Då du flyttar ut är det skattemyndigheten i det distrikt där du tidigare varit bosatt som tar ställning till den skatterättsliga hemvisten efter flytten. Deras beslut kan självklart överklagas om du anser att de gör en felaktig bedömning. Om du efter avresan anses ha väsentlig anknytning till Sverige gäller den obegränsade skatteskyldigheten tills dess att anknytningen inte längre är att anse som väsentlig.

Skulle du anses ha väsentlig anknytning till Sverige och därigenom anses vara oinskränkt skatteskyldig går det med hjälp av dubbelbeskattningsavtal att undgå vissa skatter. Denna modell kräver en undersökning av flera länders interna rätt och mellanliggande dubbelbeskattningsavtal och behandlas därför inte här.

Om du inte bor eller vistas här och inte heller anses ha väsentlig anknytning till Sverige blir du begränsat skatteskyldig.¹²⁹ Innebörden blir att du endast blir beskattad för vissa inkomster som är härleds från Sverige, exempelvis avkastning från fastigheter belägna här¹³⁰ eller utdelning på aktier under vissa förutsättningar¹³¹. För andra inkomster blir du inte beskattad här utan beskattning sker istället enligt det lands lag där du anses skatteskyldig.

3.8.3 Lån

Lån från svenska aktiebolag till dess ägare hindras av 12:7 ABL. Om bolaget ändå lämnar ägaren lån utlöser det inkomstbeskattning till ägaren. Beskattning sker i inkomstslaget tjänst om ägaren är en fysisk person eller

¹²⁴ RÅ 1982 Aa 145

¹²⁵ Prop 1984/85:175 sid. 14

¹²⁶ Pelin, Internationell skatterätt, sid. 26

¹²⁷ RÅ 1979 Aa 58

¹²⁸ RÅ 1971 Fi 1770, RÅ 1972 Fi 47, RÅ 1974 ref 46, RÅ 1974 A738, och RÅ 1989 ref 103

¹²⁹ IL 3:3, 17

¹³⁰ IL 3:18

¹³¹ Kupongskattelagen 1 och 4 §§.

ett dödsbo.¹³² Det är därför olämpligt att som ägare låna pengar av sitt svenska aktiebolag.

Att ABL endast gäller svenska aktiebolag framgår inte uttryckligen av lagtexten men följer dels av att bolaget måste registrera sig i Sverige, dels av att det enbart är "aktiebolag" som behandlas i lagen. Det är därför möjligt att låna pengar av utländska juridiska personer utan beskattningskonsekvenser. Den som väljer att själv äga ett holdingbolag eller låter det ägas av en trustee kan i väntan på eventuell flytt från Sverige låna pengar av den utländska personen. När du sen väljer att flytta utomlands och inte längre är skattskyldig i Sverige kan bolaget eller trusteesn efterskänka den fordran som riktas mot dig. Beskattningskonsekvenserna beror då på hur lagstiftningen är utformad i det land du befinner dig i. Förutsatt att du väljer ett ur skattesynpunkt lämpligt land blir skatten, om ens någon, väldigt liten. Flyttar du aldrig utomlands kan skuldförhållandet bestå hela livet men övertas visserligen av dödsboet som uppkommer i samband med dödsfall. Som en extra förmån kan du göra avdrag för räntorna som löper på lånet.

3.8.4 Obegränsat skattskyldig

Om du väljer den ovan beskrivna trustmodellen och är obegränsat skattskyldig när utbetalningarna sker från trusten till dig i egenskap av förmånstagare är risken stor att du blir tjänstebeskattad (se 3.5.2.2). Om du istället äger ett holdingbolag där vinster från det svenska bolaget ansamlats blir fåmansföretagarreglerna med stor sannolikhet tillämpliga.¹³³ Konsekvensen blir densamma som om du själv ägt det svenska bolaget.

¹³² IL 11:45

¹³³ IL 2:2, 56:2 57:4

4 Avslutning

Då den frågeställning som har behandlats är av praktisk karaktär och rymmer en mängd olika upplägg är det olämpligt att ge en sammanfattande slutsats. Då slutsatser varit påkallade har dessa redovisats under respektive upplägg.

Källförteckning

Litteratur

Bogdan, Michael	Komperativ rättskunskap, Nordstedts juridik, 1993
Lodin, Sven-Olof; Lindencrona, Gustaf; Melz, Peter; Silferberg, Christer	Inkomstskatt – en läro- och handbok i skatterätt, studentlitteratur, 8:e upplagan, 2001
Lundén, Björn; Nygren, Karin; Svensson, Ulf	Avdrag: Uppslagsbok för företag och privatpersoner, Björn Lundén information AB, 2003
Pelin, Lars	Internationell skatterätt ur ett svenskt perspektiv, 2:a upplagan, Studentlitteratur, 2000
Sandström, Kjell; Svensson, Ulf	Skatteregler och skatteplanering, 4:e upplagan, Björn Lundén information AB, 2002
Tivéus, Ulf; Anders Köhlmark	Internationella skattehandboken, Nordstedts juridik AB, 4:e upplagan, 2001
Tjernberg, Mats	Beskattning av fåmansföretag, 5:e upplagan, Fakta info direkt Sweden AB, 1999
Valdermasson, Bengt; Sten Andersson; Mats Thorén	Skatteplanera för den nya ekonomin, Sellin & Partner Bok och Idé AB

Artiklar

Dahlberg, Mattias	Beskattning av ”danska holdingbolag” – dansk internationell skatterätt i svensk jämförelse, Skattenytt, 2001, sid. 236-245
Hultman, Erik	Nya regler för danska holdingbolag, Svensk skattetidning, 1999, sid. 482-492
Moreman, Sébastien	The main characteristics of tax havens, Intertax, Volume 27, 1999, sid. 368-375

Rask Kaj	Skatteplanering och utländska kapitalförsäkringar, Skattenytt, 2001, sid. 514-522
Simon, Kent	Truster, Skattenytt, 1992, sid. 408-419
Simon, Kent	Några problem kring upprättande av truster, Svensk skattetidning, 1998, sid. 461-470

Förarbeten

Prop 1999/2000:15	Slopade stoppregler
Prop 1989/90:110	Om reformerad inkomst- och förmögenhetsbeskattning
Prop 1984/85:175	Om nya bosättningsregler i skattelagstiftningen samt nya regler vid beskattning av lön vid utlandstjänstgöring
Prop 1966:127	

Övrigt Tryck

Handledning för beskattning av inkomst och förmögenhet mm vid 2002 års taxering	Riksskatteverket, Fritzes offentliga publikationer, 2002
Broschyr 292	Riksskatteverket, utgåva 11
Finansiella offshore-marknader och skatteparadis	Brottsförebyggande Rådet, 2000:19

Rättsfallsförteckning

Regeringsrättens Årsbok

RÅ 2001 ref 44
RÅ 2000 ref 28
RÅ 1998 ref 58 I, II, III
RÅ 1998 not 38
RÅ 1994 not 19
RÅ 1992 ref 76
RÅ 1992 ref 108
RÅ 1992 not 367
RÅ 1989 ref 118
RÅ 1989 ref 103
RÅ 1989 not 373
RÅ 1987 ref 62
RÅ 1987 ref 119
RÅ 1982 Aa 145
RÅ 1979 Aa 58
RÅ 1976 ref 116
RÅ 1974 ref 46
RÅ 1974 A738
RÅ 1972 Fi 47
RÅ 1971 Fi 1770
RÅ 1964 fi. 1656
RÅ 1962 ref 46
RÅ 1957 fi 1096
RÅ 1952 ref 31
RÅ 1942 ref 21

Övrig praxis

KM i Sundsvall, 2001-12-12
KM i Stockholm 1998-11-03 mål nr 3931-996
KM i Stockholm 1999-11-30 mål nr 1358-199

NJA 1980 sid. 642

C-204/90 Hanns-Martin Bachman v. Belgian State, 1992, ECR I-249